

Mart - Nisan 2019

ISSN: 1306 - 3731

Fiyatı : 10 TL.

14.
YIL

Akpınar

80.
SAYI

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Kuruluş T. : 01.01.2006

Kurucusu : İsmail ÖZMEL

ÖZLEM: ŞEHİR KÜTÜPHANELERİ PEYAMİ SAFA DOSYASI

PEYAMİ SAFA

PEYAMİ SAFA'NIN CANAN
ROMANININ ÇÖZÜMLEMESİ

Prof. Dr. Nurullah ÇETİN

FİKİR VE ELEM ÂBİDESİ
PEYAMİ SAFA

Abdullah SATOĞLU

HATIRALAR IŞIĞINDA
PEYAMİ SAFA

Doç. Dr. Ramis KARABULUT

HAYATIN ZORLUKLARINI
YAZARAK AŞAN EDİP
PEYAMİ SAFA

İsmail ÖZMEL

Akpınar

14
YAŞINA
GİRDİ

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL
ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL
Murat SOYAK
Nevzat TOPAL

DANIŞMA KURULU(HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Abdulkadir YUVALI (Em. Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE
Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Tanesi : 7 TL
Yıllık Abone Bedeli: 70 TL
Resmî Abone Bedeli: 150 TL
Yurtdışı Abone Bedeli: 50 Avro
Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)
Banka Hesap No : Yapı Kredi Niğde Şubesi
İban : TR83 0006 7010 0000 0061 2945 53

GRAFİK & TASARIM

Hüseyin BİLEN

**BASIM YERİ
KARAN OFSET**

İlhanlı Mah. Aydınlık Cad. 95/ A • NİĞDE
Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

- 3 **PEYAMİ SAFA'NIN
CANAN ROMANININ ÇÖZÜMLEMESİ**
Prof. Dr. Nurullah ÇETİN
- 11 **FİKİR VE ELEM ÂBİDESİ PEYAMİ SAFA**
Abdullah SATOĞLU
- 14 **ARAMA**
Ahmet ÖZEL
- 15 **HATIRALAR IŞIĞINDA PEYAMİ SAFA**
Doç. Dr. Ramis KARABULUT
- 20 **YUNUS'U NASIL ANLAMALIYIZ?**
Arslan TEKİN
- 21 **SİYASET YOK 'OKUMA' VAR**
Arslan TEKİN
- 22 **HAYATIN ZORLUKLARINI YAZARAK
AŞAN EDİP PEYAMİ SAFA**
İsmail ÖZMEL
- 26 **PEYAMİ- NECİP FAZIL
DOSTLUĞU**
- 27 **PEYAMİ SAFA İÇİN BİRİNCİ DERKENAR**
İsmail TERZİOĞLU
- 28 **PEYAMİ SAFA'YA AĞIT**
Fazıl Hüsnü DAĞLARCA
- 28 **DUAYEN GAZETECİ TÜMER ARGİN
duygularını böyle yansıttı.**
- 29 **PEYAMİ SAFA'YA**
İsmail BEKİROĞLU
- 30 **SONSUZLUK YOLCUSU**
Ali İhsan KOLCU
- 31 **PEYAMİ SAFA İÇİN İKİNCİ DERKENAR**
İsmail TERZİOĞLU
- 32 **BİR ZAMANLAR NİĞDE'DE**
Mehmet BAŞ
- 35 **AFYON'DA GÜN BATIMI**
Ali AKÇEKEN
- 36 **KADIN**
İsmail Adil ŞAHİN
- 36 **BİR KENTİM**
Hatice TÜRKOĞLU
- 37 **KALBİMİZİ SEVGİYLE VE ŞİİRLE KORUMAK...**
Hikmet ALTINKAYNAK
- 38 **AL GÖTÜR BENİ!**
Azmi YILMAZ
- 39 **BİR GÜZİDE TARANOĞLU VARDI**
Abdulkadir GÜLER
- 44 **NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİNDE
"AKDENİZ'DE NELER OLUYOR"
KONFERANSI DÜZENLENDİ**

Sevgili Akpınar Okuyucuları,

MESELENİN BİLİNCİNDE OLMAK

Biz daha, çocuklarımıza neleri ne kadar öğretilim sorusuna cevap aramak durumundayız. Hangi bilgileri atalım, hangi konuları dâhil edelim, noktasındayız. İnsanlarımız, çalışıp yorulmadan zengin olmak rüyasından ve hayalinden; ne zaman uyanır, o zaman her şeyin bir emek ve alın teri karşılığı olduğunu bilerek, anlaşma vasıtamız Türkçeyi, bütün zenginliği ve ahengi ile matematiği; bir mantık ve kişilik kurma malzemesi olarak; öğrenmeye başlayabilir diye düşünüyorum.

BAY BAY MI (BYE BYE) YOKSA GÜLE GÜLE Mİ?

8 Nisan 2019 günlü Hürriyet gazetesinde Esra Ülkar'dan okuyoruz: "İstanbul Beşiktaş Bilim ve Sanat Merkezi'nde görevli Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni Sibel Selçuk'un 12-14 yaş arası 48 öğrenciyle yaptığı araştırma, Milli Eğitim Bakanlığının hakemli dergisi "Milli Eğitim'in özel sayısında yer aldı.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, yabancı kökenli sözcükleri, Türkçe karşılıklarının yerine tercih ettikleri görüldü. Öğrencilerin sadece %8'i 'güle güle' kelimesini kullanırken %40'ı 'bye bye' demeyi tercih ediyor. % 47'si 'full' kelimesini kullanırken %1'i 'tam' diyor."

"Yazışırken yazım-noktalama kurallarına dikkat edip etmemeleri sorulduğunda ise %92'si büyükleriyle yazıştıklarında buna özen gösterdiklerini söylüyor, arkadaşları ile yazışırken bu oran %8'e düşüyor."

TÜRKÇE KELİMELERİN TERCİH EDİLME ORANI:

Kelime	Kullanım Oranı	Kelime	Kullanım Oranı
Trend	46	Selfie	44
Eğilim	2	Özçekim	1
Okey	29	Full	47
Tamam	11	Tam	1
Maksimum	41	Spontane	38
En fazla	7	Kendiliğinden	10
Absürd	46	Ekstra	38
Saçma	2	Fazladan	10
Byebye	40	Online	44
Güle güle	8	Çevrimiçi	4"

Haberi kısmen naklettim. Umarım bazılarımız bunlardan bir ders çıkarır.

Peyami Safa'yı edebiyat gündemimize taşıyarak faydalı bir iş yaptığımıza inanıyoruz. Bu güçlü kalemi okumaya ve anlamaya çalışmak edebiyatımıza, fikir hayatımıza bir güzellik, zenginlik ve derinlik katacaktır.

Gelecek sayımızı destan şairi **BASRİ GOCUL**'a ayırsak ne dersiniz? Yazılarınızı bekliyoruz.

Sevgiyle kalın, hoşça kalın

İsmail ÖZMEL

PEYAMİ SAFA'NIN CANAN ROMANININ ÇÖZÜMLEMESİ

Prof. Dr. Nurullah ÇETİN

Romanın konusu evlilik kurumudur. Tanzimat'tan beri Türk romanının en temel konularından biri evliliktir.

Eser büyük ölçüde psikolojik bir roman. O yüzden iç çözümleme, iç konuşma, iç söyleşme ve bilinç akışı adlı dört ruhsal boyut sunuş yöntemi de zengin olarak kullanılmış.

Yazar oldukça zengin bir kelime kadrosu ile çalışmış. Bazı özel terimler ve bugün için anlaşılması biraz zor eski kelimeler olsa da açık ve anlaşılır bir dili var. Üslup olarak da dramatik üslup, düşünce üslubu ve tahlilci üslup türleri egemendir.

Özet: 5 yıldır Bedia ile evli olan Lami, zamanla karısından usanır ve Canan adlı çok güzel, süslü, gösterişli bir kadına âşık olur. Bedia önce kocasını Canan'dan uzaklaştırıp kendisine geri dönmesini ister. Lami ise Bedia'dan boşanacağını ve Canan'la evleneceğini söyleyince Bedia kocasına şöyle beddua eder: "Allah onun iki yakasını bir araya getirmesin. Lami'nin değil, o kadının (Canan) iki yakası bir araya gelmesin. Hep kabahatler onda."(s.101).

Lami Bedia'yı boşar ve Canan'la evlenir. Canan onu köle gibi kullanır. Hep lüks hayat yaşamaya, pahalı eşyalar almaya zorlar. Ayrıca onu sürekli aldatır. Lami önceleri karısının kendisini başkalarıyla aldattığı dedikodulara inanmaz. Lami artık karısına tam köle olmuştur. Onun her isteğini yerine getirir. Her yerde ona hizmet eder. Kalamış'ta pahalı, lüks bir ev kiralamasını ister, ona da razı olur ve istediği lüks evi kiralar. Zamanla karısının kendisini aldattığını iyice öğrenince dayanamaz ve onu boğarak öldürmeye çalışır ama beceremez.

Bu arada uzun yıllar sonra Canan'ın annesi ortaya çıkar. Canan'ın babası erkek çocuk beklerken kız çocuk doğunca kızmış ve 3 yaşında iken Canan'ı esircilere satmış. Anası arkasından çok ağlamış ama elinden bir şey gelmemiş. Zira kocası eşkiya, zorba imiş. Kadın yıllarca kızının peşinde olmuş. Kızının saraya satıldığını öğrenmiş ama saraya onu sokmamışlar ve kızını göstermemişler.

Sonunda kızının Lami ile evlendiğini ve Kalamış'ta oturduklarını öğrenmiş ve çıkmış gelmiş. Canan annesinin evine gelmesinden hiç hoşlanmamış. Ama onu evinde mecburen barındırır. Kadın Adapazarı'ndan gelmiş, Türkçeyi tam iyi konuşamayan bir Çerkezdir. Canan'ın asıl adı Ayşe'dir. Canan ismi ona Sarayda verilmiş takma bir isimdir. Kadın kızına asıl adı olan Ayşe diye hitap eder ve ona sarılmak, sevmek, öpmek ister. Zira yıllarca evlat hasreti çekmiştir. Ama kızı onu iter, aşağılar, yanına yanaştırmaz, misafir içine çıkarmaz, bir odada hapis gibi tutar. Kadın da kızına sürekli olarak "Ben sana ne yaptım da bana nefretle muamele ediyorsun?" anlamında "Bana... sana..ne yaptı?" der durur. Kadın zamanla kızının kendi evinde başka erkeklerle yasak cinsel ilişki içinde olduğunu, kocasını aldattığını öğrenince artık dayanamaz ve kızını boğup, kafasını karyola demirine vurarak öldürür.

Lami de sonunda büyük bir pişmanlık içinde 3 sene sonra Bedia'ya döner. Büyük ihtiraslardan sonra sakinleşmiştir. Yalıya gider ve Bedia'yla yeniden birlikte olurlar.

Hem Bedia'nın Canan'a ettiği beddua tutmuş, hem de babası Abdullah'ın: "Allah temiz, afif, Müslüman kadınlara acır. Bedia'nın bu inkisarı tutacaktır. Lami'nin iki yakası bir araya gelemmez. Bu hayasızlığının cezasını çeker"(s.101) sözü yerini bulmuştur.

Anlatıcı Tipi: Romanda nesnel tutumlu gözlemci anlatıcı tipi kullanılmış.

Eş zamanlı olaylara ve sebep sonuç ilişkilerine yer verilerek Realizm akımına uygun bir metin kurgulanmış.

Konusu: Romanın konusu evlilik kurumudur. Tanzimat'tan beri Türk romanının en temel konularından biri evliliktir. Özellikle Batıcılışma ile birlikte gelen salt tüketime, gösterişe, eğlenceye dönük yaşama anlayışı gençleri bozdu. Genç, acemi, yeterli eğitim, kültür ve görgüden yoksun mirasyedi gençlerin kötü kadınlara, fahişelere, erkeklere sadece parası yolunacak enayi gözüyle bakan ortalık malı kadınlara eğilimlerinin onları nasıl zor ve kötü durumlara düşürdüğü, rezil kepaze perişan ettiği konusu çok işlenmiştir.

Peyami Safa'nın Canan romanı da büyük ölçüde İntibah romanına benziyor.

Mesela Namık Kemal'in İntibah (1876) romanında da Ali Bey iffetli, namuslu, evine ve eşine bağlı karısı Dilaşub'u bırakıp Mahpeyker adlı fahişe bir kadına tutulur ve sonunda Dilaşub, Mahpeyker ve kendisi ölür. Peyami Safa'nın Canan romanı da büyük ölçüde İntibah romanına benziyor. Canan romanında Ali Beyin karşılığı Lami, Ali Beyin karısı Dilaşub'un karşılığı Bedia, Mahpeyker'in karşılığı ise Canan'dır. Ancak İntibah romanında Ali Bey sonunda pişman olmuş ama son pişmanlık fayda vermemiştir. Bu romanda ise Canan öldü, ama Lami, tekrar namuslu, iffetli, sadık karısına döndü. Yani son pişmanlık fayda

etti.

İzlek: Roman kanalıyla okuyucuya verilen mesaj ibret dersidir. Yani kıssadan hisse çıkarmaktır. Telkin edilen ana düşünce şudur: Gençler iffetli, namuslu, kendilerine, evlerine, ailelerine bağlı, iyi niyetli, temiz, güvenilir, Müslümanlık ve Türklük değerlerine bağlı eşlerini bırakıp da para ve erkek avcısı, ikbalperest, ihtiraslı, süslü, gösterişçi, tamamen Batıcı bir yaşama tarzına hevesli, fahişe kadınlara aldanıp kanmasınlar, onlar için ailelerini ve geleceklerini mahvetmesinler.

Yan izlekler:

*Kötülük yapan cezasını çeker.

*Nikahlı eşine ihanet edenlerin, aldatanların, madde ihtirasıyla, gösteriş ve lüks yaşama tutkunu olanların sonu kötü biter.

*Yanlış ve çarpık Batılılaşma, Türk ailesini çökertmiştir.

*Türk ailesini sağlam biçimde ancak geleneksel Türk-İslam ahlakı, değerleri ve hayat felsefesi ayakta tutabilir.

***Zaman:**

1.Nesnel Zaman: Birinci Dünya Savaşı yılları. Özellikle 1916-1917 yılları.

2.Vaka Zamanı: Yaşatılan güncel olayların geçtiği süre aşağı yukarı 4 yıllık bir zamandır. Ama bu süre geriye dönük olarak Canan'ın doğduğu 1897 Osmanlı-Yunan savaşına kadar geriye gider. Bu durumda vaka zamanı 20 yıl kadar

genişletilmiş olur.

3.Anlatma Zamanı: 1925

***Mekân:** Romanda iki ayrı mekân türüne yer verilir. Biri muhafazakâr mekânlar, diğeri de modern mekânlar.

1.Geleneksel Muhafazakâr

mekân:Vaniköy'deki Abdullah Bey'in, Bedia ailesinin kaldığı yalı. Burası تنها bir köydür, fazla kalabalık ve hareketli değildir. Sakin, karanlık, boğucu bir yer. Lami ile Bedia evli iken burada kalırlar. Geleneksel muhafazakâr değerlerin, mutlu aile hayatının hâkim olduğu bir yalıdır. Lami ve Bedia çiftinin hem başlarda, hem de en sonunda yine mutlu aile hayatlarına sahne olmuştur. Yalıda yaşlı Gülşen dadı, Perver adında miskin, tembel bir hizmetçi, Bedia'nın büyük-annesi ve büyükbabası vardır. Lami burada sıkılır. Burayı, bu ortamı sakın, geri ve ilkel bulur. Eşi Bedia'yı burada hayalet gibi algılar. Yüz senedir o yalıda göze görünmeyen efsanevi bir aile oturuyormuş hissine kapılır. Eski, soğuk, ürpertici bir ev olarak görür.

2.Modern Mekân: Şakir'in

Kadıköy'ndeki evi ve Lami'nin Kalamış'ta kiraladığı ev. Buralarda tamamen Batıcı, modern, gösterişe, tüketime, maddeye, eğlenceye dayalı bir hayatın ve haram cinsel ilişkilerinin yaşandığı yerlerdir.

***Kişiler Kadrosu:**

Merkezî Kişi: Canan. Zira romanın büyük bir bölümünde Canan var, olayları

ve kişileri o sürüklemektedir. Diğer kişiler ona göre tavır alıyor, belirleyici, yönlendirici konumunda olan o. Diğer kişiler edilgen konumunda.

Tipler: Roman iki kesim üzerine kurgulanmış ve bu iki farklı kesimleri temsil eden tiplere yer verilmiş. Bu iki farklı kesim de iki farklı kadın tipi üzerinden temsil edilmiştir. Canan maddeyi, Batıcı yaşama biçimini, bedeni, yüz, şekil beden güzelliğini, dışı, kirli bir hayatı temsil eder. Bedia ise manayı, geleneksel Türk-İslam aile ve kadın kültürünü, içi ve ruh güzelliğini temsil eder.

Bu iki farklı kesimi temsil eden ve bu ikisi arasında gidip gelen tiplere bakalım:

1.Geleneksel Muhafazakâr Tipler:

Bedia ailesi. Yani Bedia, babası, büyükninesi ve dadısı. Bunların ortak özelliği, geleneksel, muhafazakâr aile değerlerine bağlı olmalarıdır.

***Bedia:** İyi kalpli, kusursuz bir ev hanımıdır. Eli yüzü düzgün, esmer güzeli, terbiyeli, nazik bir kadın. İyi ahlaklı, çekingen tabiatlıdır. Masraf yapmaz. Lami ile 5 yıldır evlidir. Yüzünde ince, sakin, titrek, hüznü veren bir tebessüm vardır. Kıyafeti normal, sade ve gelenekseldir. Saçlarına, yüzüne, süsüne önem vermez, yüzüne pudra, gözlerine sürme, dudaklarına boya sürmez. Lavanta kullanmaz.

***Abdullah:** Bedia'nın ailesine bağlı, dindar, babası. Dünyayı dolaşmış bir

kaptandır. 25 sene miralaylığa yükselmiş Osmanlı Devletinin her türlü gemisinde çalışmış. Gençliğinde hovardalık etmiş ancak, 30 yaşında evlenince uslanmış. Ondan sonra hakiki dindar bir adam olmuş. Hep Kur'an okur.

***Ferhunde:** 83 yaşındadır. Bedia'nın büyükannesi. Sultan Aziz döneminde gelin olmuş, sultandan hediyeler almış. Eski güzel günleri hatırlayıp mutlu olur. Gençliğinde mutlu yaşamış. Torunu Bedia'nın mutsuzluğu onu üzer, ona bahtiyarlık ve ömür muskası verir ama Bedia ona kayıtsızdır. Bu muskayı ona padişahın müneccimbaşısı vermiş. Aynı muskadan Sultan Aziz'de de varmış. Nine torununa bu muskayı takarsa mutlu, huzurlu olacağını söyler. Bu bahtiyarlık muskası bir simgedir. Eski geleneksel muhafazakâr değerleri temsil eder. Torununa bu muskayı vermekle aslında simgesel olarak onun geleneksel değerlerle yaşarsa mutlu olacağını söylemiş olur. Bedia ise muskaya inanmaz ve ondan almak ve takmak istemez. Ferhunde Nine Bedia'ya: "Bu muskadan şüphe mi ediyorsun? İnanmıyor musun? Hele sen boynuna tak. Bir aya kalmaz, gönlünün bütün diledikleri olur."(s.96) der.

Ferhunde de Lami'nin eninde sonunda Canan'ı bırakıp Bedia'ya döneceğini söyler.

***Faik:** Şakir'in oğlu. Geleneksel değerlere bağlı bir genç. Okumaya heves etmemiş. At meraklısı. Batıcı, züppe gençleri sevmez. Şöyle der: "Züppe,

dandini beyler... Gırtlaklarına sicim gibi ince bir boyun bağı takar, fellik fellik karı peşinde koşarlar. Hele bu Kadıköyü'nde bir sürü karı suratlı gençler var, beygirle yanlarından geçerken kırbacı yüzlerine şaklatıyorum. Fena sinirime dokunuyorlar.”[s.49-50]

2.Modern Tipler: Canan çevresi. Bu çevre ise muhafazakâr Türk-İslam değerlerini kaybetmiş, tamamen maddi menfaatler ve cinsel zevkler için yaşayan, kokuşmuş, çürümüş, ahlaki değerlerden yoksun bir çevredir. Bunlara bakalım:

*** C a n a n :** 3 y a ş ı n d a y k e n Adapazarı'ndan alınmış, babası tarafından satılığa çıkarılmış bir Çerkez kızıdır. Asıl adı Ayşe'dir ama sarayda ona Canan ismi verilmiş. Saraya getirilmiş, 12 yaşına kadar burada kalmış, saray kadın efendisi onu artık sarayda sakıncalı görmeye başlayınca Şakir'in evine evlatlık olarak yollamış. Şakir'in karısı Renknaz Canan'ı büyüttmüş, bakmış. Sonra Canan Kazım Bey adında bir binbaşı ile evlendirilir. Balkan Harbi sıralarında Edirne'ye giderler. Fakat bir süre sonra Canan boşanır ve İstanbul'a gelir. Güzel, süsüne, giyimine önem veren, pahalı, lüks elbiseler giyer, saçları altın sarısı, yüzü pembe, gözleri mavi, dudakları kırmızı, çok güzel, alımlı bir kadındır. Gururludur, güzelliğine ve erkekleri şaşırtacağına emindir. Mücevherleri çok sever. Selime göre Canan şudur:

“İkbalperest bir kadın. İkbal hırsı hodbinliğin galeyan derecesinde ifratıdır.

Ya maddi ya gayr-ı maddi olur. Maddi olursa talep ettiği şey paradır. Manevi olursa talep ettiği şey şan ve şereftir. İster servet, ister şöhret için olsun her türlü ikbal hırsı, bütün öteki ihtiraslar gibi ruhtaki diğer arzuları telef eder ve tek başına saltanat sürer. Bir ikbalperest için hayatın yegane gayesi ikbaldir. Bu hırsın dışarısında bütün ihtiraslar ona yabancıdır. Aşk bile.”[s.168]

Bütün erkekler Canan'a âşıktır ve birçoğunun da onunla gizli cinsel ilişkileri vardır. Orhan, Selim, Şemsi, Ali, Faik, Mısırlı milyarder, Şakir hepsi Canan'la gizli, yasak aşk ilişkisi içindedirler.

***Şakir:** Bir şirkette müdürdür. Tecrübeli, açık, serbest düşünen, tamamen menfaatine ve cinsel zevklerine bağlı hovarda ileri yaşlı bir adamdır. Canan'ın manevi babası olmasına, onu evlatlık olarak büyütmesine rağmen onunla da gizli bir cinsel ilişki içindedir. Ayrıca başka kadınlarla da gizli cinsel ilişkileri vardır. Karı ve kocaların birbirlerini başkalarıyla aldatmasını, gayr-i meşru cinsel ilişkilerini normal görür. Mirasyedi biridir. Hükümetle usulsüz, kanunsuz, gizli menfaat, ticaret işleri vardır. İçkiyi, parayı, kadını çok sever. Hükümetten müsteşar Orhan Beyle usulsüz işler yaparlar, Orhan beye Canan'ı pazarlar.

***Orhan:** Müsteşar. İttihatçı. Ensesi kalın. Evli olduğu halde Canan'la gizli aşk ilişkisi içindedir. Canan'la sevişir, ona pahalı hediyeler alır. Orhan'ın karısı

kocasının Canan'la olan gizli aşk ilişkisini ortaya çıkarır. Orhan karısını döver ve boşamaya kalkar.

***Eleni:** Lami'nin Rum hizmetçisi. Canan onu gizli aşk ilişkilerinde çok kullanır.

***Perihan:** Şakir'in kızı, Şemseddin'in karısı. Arsız, şımarık bir kadın. Kocasını başka erkeklerle aldatır.

***Ali:** Yalancı, dedikoducudur ve Canan'la o da gayr-ı meşru yasak ilişki içindedir.

***Renknaz Hanım:** Şakir'in karısı. Kocasına çok bağlıdır.

***Şemseddin:** Bedia'nın kardeşi. Perihan'la evlenmiş ama Canan'a âşık olmuş. Bu aşk onu kalpten öldürür.

3.Gelenek ve Modern Dünya Görüşü Arasında Gidip Gelen Tipler:

***Lami:** Lami, başlarda ve sonda geleneksel muhafazakâr, ortalarda ise modern yaşama biçimlerini temsil eden çevreler arasında yer alır. Önce geleneksel muhafazakâr bir aile içinde iken daha sonra buradan ayrılıp Batıcı modern bir çevreye girer, ama sonunda tekrar eski ailesine döner. Lami bir şirkette çalışır ama işe fazla gitmez. Zamanla karısı Bedia'dan soğur. Tamamen Batıcı bir kimlik, kişilik ve görünüşe sahip Canan'a âşık olduktan sonra karısını, ailesini ve yaşadıkları yalıyı zevksiz, hareketsiz, eğlencesiz, karanlık, durgun, sıkıcı, gerive ilkel bulur. Ama kararsız, mütereddid bir

tiptir. Önceleri karısı ile Canan arasında kalır. Karısına acır, ona nefretle karışık bir sevgi besler. Bedia'yı terkederse büyük bir günah işlemiş olacağını bilir. Ancak zamanla Canan'a olan meyli daha da artar ve onunla evlenir. Lami, iradesiz biridir ve karısı Canan'ın kendisini aldattığını anlamasına rağmen ondan kopamaz. Arkadaşı Selim ona başka bir kadına kur yapmasını ya da Bedia'ya dönmesini salık verir. Lami, Canan'a karşı hem en müthiş bir kin duyar, hem de en kuvvetli bir aşk hisseder. Lami, Canan'a karşı kini ve aşkı arasında kalmış kararsız ve iradesiz bir tiptir. Kin ve aşk onda aynı kuvvettedir ve onu yer bitirir.

***Yansıtıcı Bilinç: Selim:** Lami'nin en iyi ve yakın arkadaşlarından biri. Lami'nin zor durumlarda akıl danıştığı, ismiyle müsemma olan yani akl-ı selimi temsil eden bir tip. Büyük ölçüde yazarın kendisini temsil edip onun sözcülüğünü yapıyor ve romanda yansıtıcı bilinç. Yatılı bir İngiliz okulunda okumuş. Selim Lami'ye en başlarda Canan'la evlenmemesi gerektiğini, zira Canan'ın maddecisi, ihtiraslı, ikpalperest, hep lüks, pahalı ve gösterişli yaşamayı seven adi bir fahişe olduğunu, ona eş olamayacağını, kendisini aldatacağını söyler.

Selim'e göre her ikbalperest başın bilmeyerek aradığı ölüm Canan'ın ölümü gibidir. Zira büyük hırslı ruhlar, gündelik hayatın tekdüzeliklerinden kurtulmak için büyük oyunlara girerler ve ölümü bile göze alırlar. Hem de ölümlerin fevkaladesini.

Selim'e göre Canan'daki ikbal hırsının kaynağı saraydır. Canan bütün kuvveti ailesizliğinden geliyor. Aile muhabbeti, irademizi köstekleyen zaafların en büyüğüdür. Canan bundan kurtulmuştu ve azametini, bu hürriyetinden alıyordu. Canan erkekleri samimi olarak sevmez. Erkeklerle cinsel yaklaşımı vardır. Erkeklerin kendisine olan aşkı ve bağlılığını istismar etmesini bilir. Kokettir. Şuh bir kadındır.

Selim'in Kadın görüşü:

Selim'e göre bütün kadınlar aynıdır, sadece vücutça farklıdır. Erkekler karşı hep aynı usulleri kullanırlar. Erkekler bu hileleri bilseler hiçbirine yakalanmaz, iş tersine döner. Kadın bir erkeğin tahlil ve muhakemesi altında basit bir mahluktur. Onlar bütün cazibelerini tilsimlerini, çıldırtıcı ve bayıltıcı kuvvetlerini bizim hassasiyetimize borçludurlar. Birçok kadınlar sevimli ve cazip olduklarını erkeklerin ağzından öğrenirler bu cemileleri iştiseler sevimli ve cazip olmazlar.(s.42)

Selim kadınları üç gruba ayırır: "Üç türlü kadın vardır: Avam kadını, orta halli kadın ve asrî (çağdaş) kadın. Avam kadını aç kalmazsa kocasını sever, aldatılmazsa aldatmaz. Bunlar mazinin (geçmişin) kadınlarıdır. Orta halli kadın sadıktır. Aç kalsa da kocasını sever. Aldatılrsa da aldatmaz, çok sabırlıdır. Aşkı uzun sürer. Fakat bir kere de kızarsa en fena şeyi derhal yapar, derhal sükut eder ve hünersiz, abdal bir fahişe olur. Bunlar

halin(şimdinin) kadınlarıdır. Asrî kadın zekidir. Kendi zevkini, her şeye ve herkese tercih eder. Mutlaka aldatmak ister, çünkü aile sistemini gülünç bulur ve bu sistemin günün birinde iflas edeceğini bilir. Bunlar istikbalin (geleceğin) kadınlarıdır."(s.156)

"Kadınlar arasında yalnız çirkin ve ihtiyarlar güzide ve belki biraz hassastırlar. Türkiye'de üç güzel kadın gösteremezsin ki kendileriyle bir gece, uzun müddet yalnız mücerred (soyut) şeylerden, ilimden ve sanattan bahsolunabilsin. Eğer böyleleri varsa bu mutlaka tenkid şekli altında bazı erkekleri ve kadınları çekiştirmek içindir. Etleri güzel kadınların yalnız etleri hassastır. Vücutla ruhun beraber tekâmül ettiğine inanan eski Yunanlılar aldanmışlardır. Biri daima ötekinin zararına çalışır. Vücutla ruh, birbirlerine en büyük düşmandırlar ve her zaman mücadele ederler. Bu mücadelenin ismi hayat, neticesi de ölümdür. Güzel kadınlar ruhsuz, hassas kadınlar çirkindirler."(s.156-157)

***Selim'in bazı kavramlarla ilgili görüşü:**

Merhamet: "Merhamet İradenin miskinliğidir. Bu, bizim kendi aczimizin bir nevi şuurudur ki yine en çok bizi muhtarip eder. Kimse kimseye acımasaydı hiçbir insan acınacak halde bulunmazdı."(s.43)

Günah: "Günah işlemek vesilesi, nadiren elimize geçer, en fazilet-kâr adamların bile hayatta bekledikleri şey bu fırsattır. Bana günahsız bir zevk gösteremezsin. Manevilerini bir tarafa at.

Saadet ve günah, aynı mahiyetin iki türlü ismidir. Kendini iyice yokla, günahsız geçirdiğin günlere yanarsın. İhtiyarlığın en büyük aczi artık bir günah işlemeye takati kalmamasıdır. Zevk, tabiatın seciyesidir. Zekânın yaratıcı bir kuvvet olmaktan çıkması, vücudun arzularına muhalefet etmesinden ileri geliyor. İstediyin her şeyi yap ve yapabileceğin şeyi iste. Hiçbir kaideye kulak asma. Yaşamamanın sırrı budur.”(s.43)

Perestiş edilmek: “Perestiş edilmek can sıkıcı bir şeydir.”(s.44)

Kıskançlık: “Kıskançlık ifrata varmazsa faydalıdır, yaşamaya hevesimizi çoğaltır ve rakiplerimiz, dostlarımızdan fazla işe yararlar. Onları iyi seçmek lazımdır. Ben zeki bir düşmanı ahmak bir dostu tercih ederim.”(s.44)

Kokotluk: “Kokotluk bir istidattır. Erkeğe doğru adım atarken, tam zamanında geriye dönebilen kadınlar, hakiki fahişedirler. Hücumla firarın o ince hududunu her kadın bilmez.”(s.61)

***Bedensel Boyut Sunumu:** Romanda kişilerin bedensel özelliklerinin tasvirine önem verilmiş.

***Ruhsal Boyut Sunumu:** Eser büyük ölçüde psikolojik bir roman. O yüzden iç çözümleme, iç konuşma, iç söyleşme ve bilinç akışı adlı dört ruhsal boyut sunuş yöntemi de zengin olarak kullanılmış.

***Ana Düğüm:** Lami ile Canan arası evlilik nasıl sonuçlanacak?

***Son:** Romanın sonu trajiktir.

Canan’ın lüks, gösteriş içinde, istediği gibi haram cinsel ilişkilerle sürdürülen, pahalı bir Batıcı yaşama isteği ile kocasının ve annesinin karşı tutumları arasında kalmış ve annesi tarafından öldürülerek trajik bir sonla hayata veda etmiştir. Romanda trajedi ayrıca Canan’ın annesi için de geçerlidir. Zira annenin kızını sevmek, onu kucaklayıp öpmek, onunla mutlu bir hayat yaşamak isteği ile kızının bunu şiddetle reddetmesi arasında kalmış ve kızını öldürüp kayıplara karışmıştır. Lami’nin sonu ise dramatik seviyede kalmıştır.

***Dil ve Üslup:** Romanda dil sapmaları görülüyor. Yazar oldukça zengin bir kelime kadrosu ile çalışmış. Bazı özel terimler ve bugün için anlaşılması biraz zor eski kelimeler olsa da açık ve anlaşılır bir dili var. Üslup olarak da dramatik üslup, düşünce üslubu ve tahlilci üslup türleri egemendir.

FİKİR VE ELEM ÂBİDESİ

PEYAMİ SAFA

Abdullah SATOĞLU

Peyami Safa Bey'in, 27 Mayıs 1960 ihtilâlinin yapıldığı günlerde, Prof. Dr. Ayhan Songar'a anlattığına göre;

"O'nu evinden alıp Harbiye'ye götürmüşler. Birkaç saat bir odada kilitli tuttuktan sonra, bir heyetin huzuruna çıkarmışlar. Heyetin başkanı, kendisinin komünizm propagandası yapmakla suçlandığını söylemiş ve ilâve etmiş:

-Söyle bakalım komünist yazar AntonÇekov, (Dokuzuncu Hariciye Koğuşu) isimli eserini neden sana ithaf etti?

Gülmeye başladım, diyor Peyami Bey;

-Beyler, AntonÇekov ile ben aynı devirde yaşamadık. O benden çok evvel bu dünyaya gelip gitmişti. Birbirimizi tanımamız mümkün değil...Çekov zamanında komünistlik yoktu...Hem, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu benim eserimdir. Nasıl olur da bir başkası bana ithaf edebiliyor onu?

Neticede, Peyami Bey'den özür dilemişler, hemen bir araba tahsis edip, evine göndermişler..."(2)

Milletimizin son yüz yılda emsalini pek az yetiştirebildiği değerli fikir ve sanat adamlarımızdan biri de, hiç şüphe yok ki Peyami Safa'dır. Basın mesleğinin hemen her alanında zirveye ulaşan üstat Peyami Safa, aynı zamanda, gerçekten bir elem âbidesi olarak aramızdan

Oğlu Merve'nin vakitsiz ölümü, Peyami'yi öyle derinden sarsmıştı ki; Merve'nin cenazesi, Şişli Camii'nden alınıp, Edirnekapı Şehitliğine götürülürken, tanınmış tarihçi Reşat Ekrem Koçu, kendisiyle aynı arabada bulunan Niyazi Ahmet Banoğlu ve Osman Attila'ya: -Çocuklar, demiş, mezarlığa sâdece Merve'yi değil, Peyami'yi de götürüyoruz!

ayrıldı.

“Şair-i maderzat” diye bilinen babası İsmail Safa’yı, daha iki yaşında iken kaybettiği için, “Yetim-i Safa” adıyla anılan Peyami Safa, bütün hayatı boyunca, büyük acı ve elemelere düçar olmuş, hele biricik oğlu Merve Safa’yı, kendi vefatından üç ay önce kaybettikten sonra, büsbütün eriyip bitmiştir...

Ömrü boyunca yokluk, ıstırap ve hastalıklarla boğuşan ve:

“Büyük hastalık geçirmeyenler, her şeyi bildiklerini iddia edemezler, diyen Peyami Safa, bilhassa ömrünün son yıllarını, insanın tahammül kudretinin üstünde, maddî ve mânevî ıstıraplarla mücadele ile geçirmiştir...

Henüz ilkokulda iken meydana getirdiği eserlerle, kabiliyetini ortaya koymuş, pek genç yaşta iken, öğretmenlikle hayatını kazanmak durumunda kalmıştı.

Cumbadan Rumbaya, Karım ve Metresim, Cingöz Recai, Sabahsız Geceler, Kucaktan Kucağa, İstanbul Kızları ve Uçurumda Bir Genç Kız gibi, macera ve tefrika romanlarını, edebî yazılarından ayırmak için “Server Bedi” imzası kullanan üstadın, fikir eserleri arasında: Felsefî Buhran, Türk İnkılâbına Bakışlar, Millet ve İnsan isimli kitapları önemli bir yer tutar.

O, çeşitli gizli kaynaklardan gelen telkinlerle beyni yıkanmak istenen genç nesillerin, milliyetçi ve mukaddesatçı bir ruhla yetişmesine, yazıları ve eserleriyle

ışık tutan bir mürşit olmuştu...

Peyami Safa, kalemini en çok “Mahutlar” diye vasıflandırdığı, sosyalist kılıklı kızılar için bilemiş ve en çok da onların hücûmuna uğramıştı. Dolayısıyla, Peyami’nin ölümüyle, “Mahutlar” kendilerine en öldürücü darbeler indiren bir hasımdan kurtulmuş bulunuyorlardı...

Peyami Safa, samimi bir Müslüman, gerçek bir milliyetçi idi. Bu üstün seciye ve vasıflarının yanında, kendisine has kıvrak ve akıcı üslûbuyla, daima vatan ve mukaddesat düşmanlarıyla mücadele ederek, onları hezimete uğratmış, özellikle “lâik”liği “dinsizlik” şeklinde yorumlayan inkılâp yobazlarını, sosyalist geçinen kalem “zübbe”lerini susturmuştur.

Vaktiyle Kayseri’de yayınladığımız “Hakimiyet” gazetesinde kaleme aldığımız; “Türk Şiiri ve Kadın Donları” başlıklı bir eleştirimizi konu edinerek, Milliyet gazetesinde yazdığı “Çirkef Edebiyatı” başlıklı makalesinde, bizim yalnız bırakılmamamızı istiyor ve şöyle diyordu;

“...Eskiden, terbiyeli insanlar arasında, iç çamaşırlarından birinin adını söylemek ayıptı...Adını tahmininize bıraktığım ve tekrarlamaktan utandığım mahud çamaşır, insanların edep yerini örttüğü için, ulu orta sözü geçmezdi.

Bugün millî terbiyemiz nerelere yuvarlanmış ki, mahud çamaşır şiir kitaplarının kapağında isimleniyor, resimleniyor, gençlerin manzumelerinde

iğrenç hayal unsurları haline geliyor.

Arkadaşımız Abdullah Satoğlu, bu hayasız şiirlerin tiksindirici örneklerini makalesine almış ve ayıplamış. Onu yalnız bırakmayalım..." (1)

Peyami Safa Bey'in, 27 Mayıs 1960 ihtilâlinin yapıldığı günlerde, Prof. Dr. Ayhan Songar'a anlattığına göre;

"O'nu evinden alıp Harbiye'ye götürmüşler. Birkaç saat bir odada kilitli tutuktan sonra, bir heyetin huzuruna çıkarmışlar. Heyetin başkanı, kendisinin komünizm propagandası yapmakla suçlandığını söylemiş ve ilâve etmiş:

-Söyle bakalım komünist yazar Anton Çekov, (Dokuzuncu Hariciye Koğuşu) isimli eserini neden sana ithaf etti?

Gülmeye başladım, diyor Peyami Bey;

-Beyler, Anton Çekov ile ben aynı devirde yaşamadık. O benden çok evvel bu dünyaya gelip gitmişti. Birbirimizi tanımamız mümkün değil... Çekov zamanında komünistlik yoktu... Hem, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu benim eserimdir. Nasıl olur da bir başkası bana ithaf edebiliyor onu?

Neticede, Peyami Bey'den özür dilemişler, hemen bir araba tahsis edip, evine göndermişler..." (2)

Türk Basın Birliği'nin İstanbul'da aktedilen 1964 yılı kongresinde, basınla ilgili kanunlardaki antidemokratik hükümlerin kaldırılması ve basın mensuplarının hak ve menfaatlarının sağlanması konusunda geniş müzakereler

cereyan etmişti. O arada Birliğin eski başkanlarından Nizameddin Nazif (Tepedelenlioğlu) Bey, üyelerin gözlerini yaşartan bir teklifte bulunmuştu.

Nizameddin Nazif Bey şöyle diyordu;

Kendini bilecek yaşa geldiğinden, vefat ettiği 15 Haziran 1961'e kadar, geçimini binbir sıkıntı içinde kalemıyla sağlayan Üstad Peyami Safa, hayatta son tesellisi olan tek evlâdı Merve Safa'yı, kendi ölümünden kısa bir süre önce kaybetmiş bulunuyordu.

Hayatta yalnız kalan muhterem refikası ise, felçli bir şekilde, ya ıssız kalan evinde, ya da bir hastane köşesinde, bu "Elem Âbidesi"nin ve onun yegâne varlığı olan merhum oğlunun hayali ve hatıralarıyla yaşamaktadır.

Ümit ve temenni eserim ki, TBB'den bir heyet, bu biçare kadını teselli etmek ve elinden tutmak amacıyla, ziyaretine gider ve ölünceye kadar, kendisine sosyal hizmetler fonundan yardımda bulunur...

Hatip bu teklifi yaparken, salondakiler kendisini alkış tufanına tutuyor ve hepsinin de gözleri yaşarıyordu. Neticede teklif oya sunulmuş ve ittifakla kabul edilmişti...

Oğlu Merve'nin vakitsiz ölümü, Peyami'yi öyle derinden sarsmıştı ki; Merve'nin cenazesi, Şişli Camii'nden alınıp, Edirnekapı Şehitliğine götürülürken, tanınmış tarihçi Reşat Ekrem Koçu, kendisiyle aynı arabada bulunan Niyazi Ahmet Banoğlu ve Osman Attila'ya:

-Çocuklar, demiş, mezarlığa sâdece Merve'yi değil, Peyami'yi de götürüyoruz!

Akbaba dergisindeki bir makalesinde, Yusuf Ziya Ortaç da, Peyami Safa'nın oğlu Merve'nin ölüm haberi üzerine şunları yazıyordu:

"Elimdeki gazete, göğsüme bir kefen parçası gibi düştü...

Artık gidemezdim, artık kapısını çalamazdım onun...Merve'nin ölümünden çok, Peyami'nin yaşaması korkutuyordu beni...

Ancak bir ay sonra küçücük vücudunu kollarımın arasına alabildim. Göğsümde bir avuç kemik hıçkırıyordu..

Ayrılırken Nebahat Hanım'la göz göze geldim: Hiçbir ağlayan göz, bu yaşları kurumuş anne gözü kadar acılarla dolu olamaz..."

Evet, çektiği acı ve ıstıraplarla, hayatı boyunca bir "Elem Âbidesi" olarak yükselen ve biricik oğlunun vefatıyla beraber eriyip giden Peyami Safa'nın ismi ve Türk gençliğine her zaman ışık saçan eserleri, birer "Edebî Âbide" olarak değerini koruyacaktır.

(1) : Milliyet Gazetesi – İst. 19 Haziran 1956

(2) : Türkiye Gazetesi – İst. 24 Ocak 1993

ARAMA

Geldi fasl-ı hazân ey gönül
 Bu mevsimde şevk ü tarâb arama
 Âsûdevü ser-mest olmaya
 Bezm-i meyde sekr ü şarâb arama

Kadd ü kâmet dönmüş kemâne
 Gonçe-fem ü serv-i revân arama
 Nâz ü cevri çekilmez nâzendenin
 Bu çağda nev-civân arama

Sel basmış hem yel yıkıp geçmiş
 Harâb çemenzârda sünbül arama
 Güneşe küsmüş hep gülleri
 Nâ-murâd gülzârda bülbül arama

Kervan göçmüş hem sönmüş ateş
 Bu sahrada bad-ı sabâ arama
 Cam kırılmış dökülmüş meyler
 Gamhânede bezm-i safâ arama

Geçti bil o efsûnkâr mevsim
 Ne dîl-dâr ne derd-âşinâ arama
 Sen de yaktın nice bir gönül
 Dilberlerde rahm ü sehâ arama

Bir fasıldır bu gelir geçer
 Ne kâşâne ne seyrân-gâh arama
 Dâr-ı ibtilâ ü fenâda
 Ne sâye-zâr ne işret-gâh arama
 (10.03.2019)

◆ Ahmet ÖZEL

HATIRALAR IŞIĞINDA PEYAMİ SAFA

(21 Mart 1315 / 2 Nisan 1899 – 15 Haziran 1961)

Doç. Dr. Ramis KARABULUT

**Bir akşam
Beyoğlu'nda birlikte
demlendikten sonra
geç vakit Halit Fahri
onu evine kadar
bırakır. Ertesi gün
gazeteye yanına
uğradığında onu
masasında uyuyor
olarak bulur ve sorar:
- Peyami hasta mısın?
Dedim.
Başını kaldırdı,
yüzü sapsarı, hiddetle:
- Hayır, diye bağırdı,
uykusuzum.
- Neden? Hani dün
gece...
- Dün gece hiç yatağa
girmedim. Duhamel'in
romanını okudum
sabaha kadar...**

Medeni dünyanın edebiyat külliyyatı adına övünerek baş tacı ettikleri büyük yazarları vardır. Bu konuda çağdaş dünya edebiyatlarına bir göz atmak gerekir: Mesela Fransızların düşünürleri yanında edebiyat alanında Hugo, Balzac, Alphonse Deaudet, Maupassant vs. temel taşlarıdır, adeta kutsallarıdır. Ruslar için Tolstoy ve Dostoyevski; Almanlar için Goethe ve Schiller; İngilizler için Charles Dickens, Virginia Woolf, Thomas Hardy; Amerikalılar için Mark Twain, Jack London, Edgar Allen Poe, Eliot vs. yine böyledir.

Türklerin de uzun tarihlerine yakışır büyük klasik bir edebiyatları ve eserleri elbette var. Ancak günümüze doğru Türk modernleşmesi ile birlikte Avrupai edebiyata yöneldiğimizden beri milletimizin hafızasına yer etmiş, bu toplumun aynası ve sesi olmuş medeni dünyaya karşı övünebileceğimiz güçlü külliyyat sahibi kaç yazar yetiştirebildik? Bu konuda uzun düşünmeye gerek yoktur. Elcevap büyük külliyyat sahibi birkaç isim: Ahmet Mithat Efendi, Ahmet Rasim, Hüseyin Rahmi, Reşat Nuri, Yakup Kadri, Halide Edib, Peyami Safa... Günümüze doğru gelmiyorum, çünkü henüz tam anlamıyla zaman süzgecinden geçmemişlerdir.

Bunların içinde birkaçı var ki onların yeri bir bakımdan diğerlerinden farklıdır: Ahmet Mithat Efendi, Ahmet Rasim, Hüseyin Rahmi, Peyami Safa. Bunlar hem otodidakt (kendi kendini eğiten)'tirlar hem de ömür boyu gazetecilik yaparak ekmeklerini kalemleriyle kazanmışlardır. Meydana getirdikleri eserler de henüz tam anlamıyla tespit edilip külliyyat halinde basılmamıştır. Elbette bu yolda önlerindeki

örnekleri de Ahmet Mithat Efendi'dir. Diğerleri onun açtığı yoldan yürüdüler; onun gibi kendilerini yetiştirdiler ve bu millet için ömür boyu durmadan yazdılar...

Nazım Hikmet'in taktığı lakapla Yetim-i Safa olan Peyami henüz on üç yaşında yazarlıktan para kazanmaya başlar. On beş yaşında kısa süre öğretmenlik yapar, on yedi yaşında basın dünyasına yayımcılıkla girer; dergicilik ve daha sonra günlük gazetelerde köşe yazarlığı... Bu araya sıkıştırılmış Server Bedi imzasıyla yazdığı macera roman ve hikâyeleri; edebi değer atfettiği Peyami Safa imzasını kullandığı romanları ve fikir eserleri... Yani ölümüne kadar kesintisiz devam eden bir yazı hayatı...

Asıl adı Osman Peyami olan yazar, Şair-i Maderzad (anadan doğma şair) diye tanınmış Servet-i Fünun şairi İsmail Safa beyin oğludur. Amcaları Ahmet Vefa ve Ali Kâmi Akyüz de birer şair ve yazardır. Şeceresi Fatih'in hocası meşhur Akşemsettin'e kadar gitmektedir. Böyle bir aileden geliyor olmak, elbette bir insanın yazar olması için önemli bir hazır zemin anlamına gelir. Ancak yiğidi öldür hakkını inkâr etme demişler. Ortaokuldan sonra tahsiline devam edemediği için kendini yetiştirme gayretini, yazar olmak için verdiği çetin mücadeleyi de unutmamak gerekir.

Henüz on iki on üç yaşında Fransızcadan çeviri yapacak kadar dil öğrenmesi, yakalandığı eklem iltihabı hastalığını yenmek için döneminin tıp

otoritelerini kışkandıracak kadar tıp bilgisi edinmesi okuma öğrenmeye ne kadar düşkün olduğunu gösterir. O çok okuyan biridir. Sadece doğuştan gelen yeteneklerle yazar olunmayacağını fark eden dil ve edebiyat teorilerine kadar yerli ve yabancı eserleri okuduğunu yakınında bulunun dostlarının anlattıklarından öğreniyoruz. Romancı Peyami Safa'nın romanlarının tümüne ilk eserinden son eserine kadar bir bütün olarak baktığımızda bir özellik dikkatimizi çeker. O da şudur: Her eser bir öncekinden daha başarılıdır ve daha farklı bir kurgu ve teknikle kaleme alınmıştır. Bu da onun kendini sürekli yenilediğini ve sanatını sürekli geliştirdiğini gösterir. Edebiyatımızda bunu başarmış başka örnek pek akla gelmiyor.

Bu yazıda onu, hatıraların daha samimi yaklaşımıyla ve değişik bakış açılarından tanıtmayı istedik. Çünkü büyük yazarları daha iyi tanımak için hatıralardan okumak daha yakından tanımamıza imkân vermektedir. Bu nedenle şahsen biz edebiyat hatıralarını okumanın faydalı olacağına inanıyoruz.

Önce Peyami'den kendi çocukluğunu okuyalım. Bunu yaparken yukarıda hakkında söylenenlerle birleştiresek nasıl bir gayretle kendini yetiştirdiğini daha iyi anlayabiliriz:

"Benim şuurum bir facia atmosferi içinde doğdu. Ben iki yaşında iken, babam ve kardeşim Sivas'ta on ay içinde ölmüşler. Böyle bir kısa fasılayla hem

kocasını hem de çocuğunu kaybeden bir kadının hıçkırıkları arasında kendimi bulmaya başladım. Belki bütün kitaplarımı dolduran bir facia beklemek vehmi ve yaklaşan her ayak sesinde bir tehlike sezmek korkusu böyle bir başlangıcın neticesidir.

Ben iki yaşımda babasız kaldım. Bütün çocukluğum ve gençliğim korkunç bir hastalığa ve fakirliğe karşı mücadele içinde geçti. Kimsesiz, sıhhsiz, parasız ve tahsilsiz kaldım. Orta sekizinci sınıftan yukarı okul görmedim. Hastalık, sefalet ve cehalet ejderiyle boğuştum.” (Yardım 2006: 247-248)

Halit Fahri Ozansoy’un Edebiyatçılar Çevremde adlı hatıralarından onun ne kadar çok okuyan biri olduğunu öğreniyoruz. Arkadaşlarıyla çıkardığı Hareket adlı gazetesinde Hamdullah Suphi ve Ahmet Haşim’e hücum eden yazılarından söz ettikten sonra şunları anlatmaktadır: Bir akşam Beyoğlu’nda birlikte demlendikten sonra geç vakit Halit Fahri onu evine kadar bırakır. Ertesi gün gazeteye yanına uğradığında onu masasında uyuyor olarak bulur ve sorar:

- Peyami hasta mısın? Dedim.

Başını kaldırdı, yüzü sapsarı, hiddetle:

- Hayır, diye bağırdı, uykusuzum.

- Neden? Hani dün gece...

- Dün gece hiç yatağa girmedim. Duhamel’in romanını okudum sabaha kadar...

Bundan başka Halit Fahri, “Çok okuyan bilgili insandı.” dedikten sonra şöyle bir anısını aktarır:

“Ankara’daki Türk dil kurultaylarından birine giderken Peyami ile aynı trende seyahat etmiştik. Trende kurultaya giden başka üyeler de vardı. Dil konusunda bilmem ne meselesini konuşup duruyorlardı. Nihayet Peyami bizim vagona geldi ve artık ondan sonra bütün bilgiç üyeler dut yemiş bülbüle döndüler. Türk diline ve gramerine ait öyle esaslı şeyler söyledi ve öyle güzel kelimeler etti ki ‘hazirun’a susmaktan başka iş kalmamıştı. Yalnız o kadar mı? Peyami Türk dili üzerinde tetkikler yapan birtakım Batılı bilginlerin eserlerini de okumuştum. Bu müsteşriklerden de bahsetti. Misaller de veriyor ve geniş açıklamalar yapıyordu. O gece, Peyami’nin, bu bilgi dağarcığına hayran kalmıştım.”(Ozansoy 2015: 41 – 44).

Halit Fahri, onun kendini parolalarına okuduğunu ve içkiye fazla düştüğü günlerde ona acıdığını vurgulamaktadır. Elbette Peyami Safa’nın gece hayatı, bohemliği bilinir. Bu onun özel hayatıdır, tercihidir. Bu yönü onun sanatına ve inançlarına zarar vermedikçe eleştiri konusu olmamalıdır.

Hakkı Süha Gezgin de onun Marksizm düşmanlığını sevdiğini ve takdir ettiğini söyledikten sonra sanatı hakkında şu tespitleri yapmaktadır:

“.... Çizdiği ruh ve karakter hudutlarıyla romanı gelişigüzel bir

macera vak'a kumkumaliğinden çıkarır. Kahramanlarını yalnız yaratılışların insiyakî kuvvetiyle yürütmekle kalmaz, onları geniş ve etraflı bir okuyuşun zengin tahlilleriyle de süsler. Müşahedelerinde kuvvetli bir objektifin zabıtları duyulur. Romanı küçük çapta bir dünya yapmasını bilir.

.... Peyami bütün hayatını sanata vermiştir. Ona dayanarak yürüdü. Hatta şöhetsiz günlerinde bile bu yürüyüşten ayrılmadı. Hatta Server Bedi'in doğuşu da yine bu ayrılmayışa sıkı fıkı bağlıdır. Yaşamak için yazmaya muhtaçtı. Kalemi, kendi kendine kaldığı demlerde ayrı renk, başka koku, yeni hayal, denenmemiş tahlil arar; yine aynı kalem, kazanç tarlasında bir saban gibi işlerdi." (Gezgin 1999: 237-238).

Meşhur yazar, hukukçu, siyasetçi ve devlet adamı Ahmet Ağaoğlu'nun oğlu Samet Ağaoğlu da Peyami Safa'nın yakın bir aile dostları olduğunu anlatarak "Edebiyat Hatıraları"na başlamaktadır. Ancak zaman içinde siyasi bir ayrılıktan dolayı babasıyla ters düştüklerini ortaya koyduktan sonra Peyami'nin bazı yönlerini takdir etmekle beraber siyasi anlamda pek tutarlı olmadığından söz etmektedir. Bizce bu gayet normaldir. Çünkü yakın dönemde CHP – Serbest Cumhuriyet Fırkası yüzünden, daha sonra da CHP - DP yüzünden ters düşen birçok aydın ve yazar olmuştur.

Samet Ağaoğlu'nun edebiyat hatıralarında Peyami'nin Matmazel

Noraliya'nın Koltuğu romanını anlamak için yazdıkları bize çok önemli gelmiştir. Bu husus romandaki en önemli figür olan koltuk ve ölen kişilerin ruhlarıyla irtibat kurma problemidir. Bu nasıl ortaya çıkmıştır? Bildiğimiz kadarıyla II. Dünya Savaşı yılları ve sonrasında Spiritüalizm (Ruhçuluk) ve bilhassa Bergson'un Sezgicilik felsefesinin yaygın olduğu yıllardır. Savaşın yıkıcı etkisiyle Avrupa ve Amerika'da bir moda halinde ispiirtizma (ruh çağırma) dernekleri kurulmuştur. Bu moda İstanbul'a da uzanmıştır. Peyami Safa ve bir kısım arkadaşları da bu modadan etkilenmişlerdir.

Bu minvalde Büyükkada'da yapılan toplantılarla ilgili anıyı Samet Ağaoğlu'ndan okuyalım:

"O, Prof. Macit Gökberk, ben bir salonda ailece buluşur, her konudan konuşur, münakaşalar yapardık. Fakat buluşmalarımızın bir başka perdesi daha vardı: Ruhları davet. Peyami Safa ruhun varlığına inanıyordu. Ona göre beden bir kalıptır. Asıl olan ruhtur. Beden ölür, toprak olur. Fakat ruh ebediyen yaşar ve bırakıp gittiği dünyayı sık sık ziyaret eder. Yeter ki onu çağırmasını bilelim. Ben ruhlara hiçbir zaman inanmadım, yine inanmıyorum. Ama bu ruh davetini Peyami öylesine jestlerle, seslerle yapıyordu ki heyecanlanmıyor değildim. Bir masanın çevresinde oturuyorduk. O elini masaya koyuyor, ahenkli bir sesle yavaş yavaş davete başlıyordu:

'Ey ruh hazretleri, ey efendimiz.

Lutfet, bize iltifat et. Sana ricalarımız olacak. Yardımına muhtacız. Ey ruh, geldiğini şu masanın ayağını üç defa kaldırıp indirerek haber ver.'

Peyami bunları söylerken nefesi sıklaşıyor, sesi titriyor, kısılıyordu. Bu sırada içimizden birinin bir ayak oynatması, bir kımıldanışı hafif sesler çıkarabiliyordu. Peyami bunu işitince 'İşte geldi!' diyor, istediklerini bir biri arkasına sıralayarak 'Ey ruh, bunlar olacak ise masanın ayağını üç defa kaldır.' diyor, arkasından da şu ve bu sebeple masadaki kımıldamalardan çıkan sesleri yorumluyordu.

Evet, Peyami Sefa bir yandan realist, bir yandan mistik bir yaratılıştı. Hayatı bu iki sokağın kaldırımları arasında geçti denilebilir. Necip Fazıl Kısakürek'in 'Kaldırımlar' şiirindeki insana benziyordu. Belki de bunun için bu şiiri çok, hem çok sevmiştir. "[Ağaoğlu 2013: 91 -92].

Peyami Safa ile ilgili elbette çok anı ve sözünü etmemiz gereken çok eser var. Ancak bu yazıda bize en ilginç gelen birkaç anıyı vermeyi okuyucuya fayda açısından uygun gördük.

Samet Ağaoğlu'nun verdiği Kaldırımlar şiirinden Peyami'ye en çok yakışan şu dörtlülle sözü tamamlamak istiyoruz:

"Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında.
Yürüyorum, ardıma bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa karışan noktasında
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum..."

KAYNAKÇA:

- AĞAOĞLU, Samet (2013), İlk Köşe Edebiyat Hatıraları, YKY, İstanbul.
- AYVAZOĞLU, Beşir (1998), Peyami (Hayatı - Sanatı - Felsefesi - Dramı), Ötüken Yay., İstanbul.
- GEZGİN, Hakkı Süha (hz. Beşir Ayvazoğlu) (1999), Edebî Portreler, Timaş Yay., İstanbul.
- GÖZE, Ergun (1981), Peyami Safa - Nazım Hikmet Kavgası, Selçuk Yay., İstanbul.
- GÖZE, Ergun (1987), Peyami Safa, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara.
- OZANSOY, Halit Fahri (2015), Edebiyatçılar Çevremde, Dergâh Yay., İstanbul.
- YARDIM, Mehmet Nuri (2006), Edebiyatçılarımızın Çocukluk Hatıraları, Nesil Yay., İstanbul.

YUNUS'U NASIL ANLAMALIYIZ?

Arslan TEKİN

Kitap günümüz bugün. Hiç aklınıza geldi mi? Kaç şehir kitabı yazıldı? Kaç ilin, ilçenin, köyün tarihi, içtimaî dokusu ela alındı? Saymak mümkün değil ama az olduğunu biliyoruz. Belediyelerin, valiliklerin hazırlattığı, yazdırdığı kitapların içinde ciddi diye ele alabileceğimiz kaç tane çıkar?

İsmail Özmel'in Geçmişten Günümüze Niğde (111 s.) ve Doğduğum Şehir Niğde (107 s.) kitaplarına dikkatinizi çekmek istiyorum.

Şair ve yazar İsmail Özmel, 1933 doğumlu. Heyecanını hiç yitirmemiş. Akpinar dergisinin kurucusu o. Daha önce Dünden Bugüne Niğdeli Şair ve Yazarlar'ı üç cilt olarak çıkardı. Niğde için yapamayacağı yok. Niğdeliler İsmail Özmel'in kadrini kıymetini biliyorlar mı?

Her toprak kendi insanına sahip çıkmalıdır. Nasıl olsa "O bizim; dursun bir kenarda!" savsaklığıyla geçirtilmemelidir.

İsmail Özmel Hocamızın Yunus Emre Tetkiklerine Eleştirel Bakış (312 s.) kitabı, bütün araştırmacıların elinde olması gerekir.

Yunus Emre bizim ruhumuzdur. Yunus'u yüreğimize nakşetmeliyiz. Yunus Emre kitabıyla yüreğimizi bezeyen İsmail Özmel, Yunus'u alışlagelenin dışında ele alıyor. Kayda değer notları var. "Her Şairi Şahsi Kalıbı İle Ölçmek" başlıklı değerlendirmesinde, bir hususa işaret ediyor:

"Elbette her edebiyatçı edebi mahsullere şahsi kanaati ile değer verecektir. Yani birikimleri ona yol gösterecektir. Ama son zamanlarda bize bir arız oldu, her şeyi ister

**İsmail Özmel
Hocamızın Yunus Emre
Tetkiklerine Eleştirel
Bakış (312 s.) kitabı,
bütün araştırmacıların
elinde olması gerekir.**

**Yunus Emre bizim
ruhumuzdur. Yunus'u
yüreğimize
nakşetmeliyiz. Yunus
Emre kitabıyla
yüreğimizi bezeyen
İsmail Özmel, Yunus'u
alışlagelenin dışında
ele alıyor. Kayda değer
notları var. "Her Şairi
Şahsi Kalıbı İle
Ölçmek"**

edebiyat, ister sanat, ister felsefe, ister teknoloji konusu olsun; onu dini bir bakışla değerlendirmek veya mümkünse onu dini bir kalıba uydurma, dini bir kalıba sığdırma gayretleri var. Hâlbuki her ırmak kendi vadisinde akar ve her ırmağın da kendine göre suyu, vasıfları, debisi ve ihtiva ettiği alüvyonlar vardır. Bunun hepsini bir su çeşidine iblağ etmeye çalışırsanız o zaman bu ırmakların sularını kesmeniz gerekir. O zaman çevre de kalmaz, tabiatın güzellikleri ve çeşitliğin tatminkâr manzarası da kalmaz, tabiatı yok farz etmiş olursunuz. Tabii ki bu sağlıklı bir bakış değildir.

Yunus Emre gibi bir zirve şairi kalıplara sıkıştırmaya çalışan bir gayreti görmemek mümkün değildir. İnsaf sahibi bir kimse, Yunus'u ve şiirini bir peşin hükmün içine, sınırları belli bir kalıba veya bir hacme sığdırmaya çalışır mı? O Fuzuli, Baki, Nedim, Namık Kemal, Yahya Kemal, Necip Fazıl, Karacaoğlu, Bekir Sıtkı Erdoğan gibi bir şairdir. Tasavvufi şiirleri olduğu gibi, daha birçok başka konularda da şiir yazan bir şairdir. Onu sadece şair olarak düşünmek de onu yeterince anlatamaz. Onun hikmetli şiirleri ve mütefekkir bakışı, İslam inancı ile yüklü, taassupla cehaletle de savaşıyor mısraların sahibi olduğunu bilerek, insanı ve onun gönlünün nazargâhı ilahi olduğunu, gönül kırmanın ne kadar kötü bir şey olduğunu anlatan ve bize dört başı mamur bir insan olmayı öğütleyen Yunus'u anlamak durumundayız. Hatta İslam'ı; şahsi

çıkarlarına alet edenleri de iğnelemekten geri kalmamıştır. Bunların halka yük olduklarını da söylemiştir.

Mütefekkir, İslam inancı ile yüklü, hikmetli ve rüzgârlı bir tepe. Ona dar bakışlar ulaşamadılar. Şiirlerini ille de bir konserve kutusuna sığdırmaya çalışanlar da Yunus şiirlerinin kapısının önünde beklemeye devam ediyorlar. Kendisini cennetin kapıcısı sananlar; hele mazbut ve temiz bir hayatı esas almayan hiçbir anlayış; onu izaha yeltenmesin anlayamaz izah edemez..." (06.04.2019)

SİYASET YOK 'OKUMA' VAR

Arslan TEKİN

Akpınar'ı yazdı.

Akpınar: Kültür sanat ve edebiyat dergisi. Niğde merkezli. İsmail Özmel'in fedakârlığıyla 14 yıldır yayınlanıyor. 79. sayıda Saim Sakaoğlu'nun hüznü bir yazısı yer alıyor. Ocak 1969'da, Erzurum'da minik yavrusunu toprağa vermiş. Son satırında "Kavuşup görüşmek niyazıyla sevgili oğlum." diyerek, hasretini "ölümüne" ortaya koyuyor, hepimizi hüznlendiriyor. Derginin bu sayısında, Dilber Tahiroğlu ünlü edebiyatçımız Sevinç Çokum'la, romancılığına dair konuşmuş. Sevinç Çokum, yazarlık serüveninde anlatıyor. Akpınar'ın bu sayısı hususiyetle edebiyat meraklılarının okuması gereken bir sayı. (31.03.2019)

HAYATIN ZORLUKLARINI YAZARAK AŞAN EDİP PEYAMİ SAFA

İsmail ÖZMEL

Bir yazar, bir düşünür eser verme süresi bitince aramızdan ayrılır ve beka âlemine geçer. Giderken geriye birkaç eser bırakarak gider, adeta adına konuşmaya devam edecek vekillerini bırakır.

Eserleri onun dilinden konuşmaya devam eder. İşte Peyami Safa(02 Nisan 1899 Gedikpaşa-İstanbul/15 Haziran 1961, İstanbul) 61 yıllık hayatında küçüklü büyüklü yüzlerce esere imza atmış ve 13 yaşından itibaren öğrenerek, öğreterek, yazarak, okuyarak karşısına çıkan birçok zorluğu yenmeyi başardı.

“İki yaşında iken, babası şair İsmail Safa’nın sürgünde olduğu Sivas’ta ölmesi nedeni ile çocukluğu annesi, kardeşi İlhami ve akrabalarının yanında geçti. Annesi Server Bedia Hanım, dedesi bir divan dolduracak kadar şiir yazmış olan Trabzonlu Mehmet Behçet Efendi’dir.”(Biyografi)

“Peyami Safa, ilköğrenimine Gedikpaşa’da Menbau’l-İrfan İptidai Mektebinde (İlkokul) başladı. Dokuz yaşında iken sağ kolunda başlayan uzun yıllar tedaviyi gerektiren bir mafsalsız rahatsızlığı nedeniyle çocukluk yıllarını hastanelerde ve doktorlara gidip gelerek geçirdi. Hastalığı ve geçim sıkıntıları öğrenimine devam imkânı vermediğinden kendi kendisini yetiştirdi. Henüz on üç yaşında iken çalışmak zorunda kaldı.”

“Açılan bir sınavı kazanarak Posta Telgraf Nezareti (Bakanlığı) Muamelat kalemine memur olarak girdi (1914).Bu arada Abdullah Cevdet’in hediye ettiği Petit

Peyami Safa, o döneme kadar edebiyatımızda hiç yapılmayan ve yazılmayan bir tarzı denedi. Server Bedi takma ismi ile polisiye romanlar yazdı. Polisiye tarzında Cingöz Recai kahramanı ile halen ününü ve okuyucu ilgisini sürdüren romanlar, gazete haberlerine konu olan bu serinin yeni bir baskısının bu günlerde yapılacağı anlaşılıyor.

Larousse'u, daha çok kendi gayreti ile ve adeta ezberleyerek Fransızca öğrendi. Değişik alanlarda yaşitlarının çok üzerinde bilgi ve kültür sahibi oldu. Bilgisi ve yazı yazma yeteneği sebebiyle, M. Raif Oğan'ın Vaniköy'deki özel Rehber-i İttihat okuluna önce mubassır(öğrencilerin disiplinini gözleyen görevli), daha sonra öğretmen olarak kabul edildi. Bir süre de Düyun-ı Umumiye (devletin borçlarını tahsil eden daire)'de(1914-18)çalıştı. Daha sonra ağabeyi İlhami Safa ile birlikte Yirminci Asır adlı akşam gazetesini çıkararak (1919) gazeteciliğe başladı. 1937'de Ayşe Nebahat Erinç'le evlendi."(Biyoğrafya)

Makaleler, polemikler, gazete köşe yazıları, dergilerdeki düşünce yazıları, Polisiye romanları ve insan ruhunun derinliklerini ve tefekkürünü konu alan döneminin seviyesinin üstünde bir muhteva ile romanlar yazdığı için Ona, ON PARMAĞI İLE YAZAN EDİP, PEYAMİ SAFA, demek ihtiyacını duydum. (Sabri Koz'un Metin And için yazdığı Dokuz Kollu Sihirbaz adlı eserinden ilham alarak bu benzetmeyi yaptığımı söylemeliyim.)

KALEM KAVGALARI:

Ağız dalaşı da denilen polemikler Peyami Safa'nın yazı hayatında esaslı bir yer tutar. Bu tür yazıları daha önce samimi dostluklar kurduğu insanları da içine aldı. Bunlardan en tanınmış Nazım Hikmet'le yaptığı kalem düellosudur. Daha sonra Ergun Göze'nin kitaplaştırdığı bu karşılıklı yazılar, karşılıklı suçlamaların yanında

vasıf olarak adeta bir edebi ve şiirsel bir üsluba kadar ulaştığı söylenebilir. Denilebilir ki, bu iki kalem ustası, bu polemiklerinde gösteri tarzında, ben senden daha iyi yazarım, ben senden daha kalem ustasıyım der gibidir. Anlatım ve içerik bizi düşündürmektedir. Bu kalem yıkışmasında birbirlerini kıyasıya tenkit etmişlerdir.

Nazım Hikmet, bu yazılarından birisine şöyle başlıyor:

“Sen çıkmadın
 Çıkardılar karşıma seni!
 Kıllı, kara elleriyle tutup enseni,
 Gövdeni yerden bir karış kaldırdılar;
 Sonra birden bire
 Bırakıp yere
 Seni pantolonumun paçasına
 saldırdılar!...
 Bir düşün oğlum,
 Bir düşün ey yetimi Sefa
 Bir düşün ki yetimi Sefa
 Anlayabilesin:
 Sen bu kavgada
 Bir nokta bile değil,
 Bir küçük, eğri virgöl,
 Bir zavallı vesilesin!”
 Ben kızabilir miyim sana?
 Sen de bilirsin ki benim âdetim değildir
 Bir posta tatarına
 Bir emir kuluna sövmek
 Efendisine kızıp
 Uşağını dövmek!”

(Beşir Ayvazoğlu, Peyami, hayatı sanatı felsefesi dramı. 3. Baskı 2008, s: 212-213)

Peyami Safa elbette boş durmadı kalemi aldı eline:

“Gel bakayım

Lüle lüle, kıvrım kıvrım, samur saçlı,

Pamuk tenli, al yanaklı sarı papam,

Gel bakayım anam babam,

Gel bakayım yetimlikle maytap eden paşazadem,

Güzel âdem!

Gel bakayım,

Gel ki büyük babaların:

Enver paşa ve Nazım paşa konağında

Alıştığın gibi,

Alışıp yıldıştığın gibi,

Seni her gün dizlerimde hoplatayım,

Şerefine bütün yetim çocukların

Anasını satayım.

.....

.....

Ben ki-kıtır atma cicim!-

Nuvel Literer’den alma değil,

Bolşevik şair Maiakovsky’den de çalma değil,

Senin tulum göbekli, kadayıf enseli burjuvalarından

Halkı soyan bir kaçının yuvalarından,

Neden mi, niçin,

Yolumu şaşırdım?

Babası sürgünde öldürülen

Bir çocuğu beslemek için!

Fakat sen ki paşa konaklarında

Kuşdilinde, kuş tüyünde, kuş sütüyle beslendin,

Kuş beyninle bolşevizme heveslendin.

Baban üç yıl önce ölünceye kadar

Zavallıdan para kopardın,

Nefesi kokan Türk işçisinin vekaletini apardın.

Götürüp onu sonra el altından,

Enternasyonele zula ettin,

Kim bilir kaç

Aç biilaç

Türk işçisinin ciğerini pirezola ettin.”

(Beşir Ayvazoğlu, Peyami, hayatı sanatı felsefesi dramı. 3. Baskı 2008, s: 217-218)

Peyami Safa, o döneme kadar edebiyatımızda hiç yapılmayan ve yazılmayan bir tarzı denedi. Server Bedi takma ismi ile polisiye romanlar yazdı. Polisiye tarzında Cingöz Recai kahramanı ile halen ününü ve okuyucu ilgisini sürdüren romanlar, gazete haberlerine konu olan bu serinin yeni bir baskısının bu günlerde yapılacağı anlaşılıyor.

Cingöz Recai donanımlı bir kişi, bir yabancı dili çok iyi bilen birisi. Birçok meziyetleri vardır ama Türk polisinin de arkasında bir gölge gibi dolaştığını bilincindedir. Birçok macerayı Server Bedi’nin muhayyilesinde kurduğu hikâyelerle şekillenen ve gazetelerde tefrika edilirken okuyucunun ertesi günü

merakla beklediği tefrikalar, daha sonra kitap halinde yayınlanmıştır. Kitap olarak yayınları da döneminin çok satan kitapları arasındadır, hatta en önlere sahiptir.

Peyami Safa annesinin ismini mahlas olarak seçmesine karşı annesi Server Bedi ismini, ikinci adı olarak seçmesine itiraz etmemiştir. Oğlu da bu tür polisiye romanlarını bu imza ile yayınlamıştır.

İkinci tip romanları ona edip ve üstat sıfatlarını kazandırmıştır. Özellikle Dokuzuncu Hariciye Koşuşu Türk romanında bir inkılap olarak karşılanmış ve çevre, şehir, köy ve insanların birbirleriyle münasebetleri üzerine kurulan roman tarzından, insanın ruhi derinliklerine yönelen ve bu konuda derin ve güçlü tahliller, ruh tahlilleri ve biraz da kendi çocukluğunda geçirdiği kemik rahatsızlığını bu romanında anlattığı, kabul gören değerlendirmelerden birisidir. Romanın gerek tıbbi bilgiler ve hastane içindeki tedavi merhaleleri o kadar güzel anlatılmış ki romanın kahramanı ile okuyucu aynı ıstırabı paylaşır hale gelmiştir. Bu başarısı sebebiyle Dokuzuncu hariciye koşuşu adlı romanı hem roman tarzımıza bir zenginlik kazandırmış, hem de dönemin edebiyat dünyasında başlı başına bir edebiyat olayı olarak karşılanmıştır. Zaman içinde roman konusundaki başarıları dönemin edebiyatçılarının makalelerine ve eserlerine konu olmuştur. Mesela, Ahmet Hamdi Tanpınar böyle bir ortamda, böyle

bir romanın yazılmasını takdire şayan bir başarı olarak karşılamıştır.

Peyami Safa da on üç yaşında başlayan çalışma hayatı, yokluk, hastalık ve hayatın acı ve tatlı sahnelerinde rol alır; bu bir bakıma dikenli hayat mücadelesi; ölümüne kadar sürer. Sanki acıların çocuğu olarak doğmuş, iki yaşında iken babası İsmail Safa'yı kaybetmiş, hayatın yükü çocuk yaşında boynuna asılmış ama o hiç yılmayan ve ümitsizliğe kapılmayan azimli yapısıyla çalışmasını sürdürmüş, mücadelecisi bir insan olarak, acıyı bal eylemiş ve başarmıştır.

İlk okul öğretmen vekilliği ile başladığı hayatı kazanma mücadelesi, zaman içinde yüzlerce esere vücut veren bir polemikçi, bir kalem ustası, seçkin bir romancı, bir edip hüviyetine ulaşmıştır. Kendi kendini yetiştiren bir gayretin içinde olmasaydı, dönemin şartları onu kim bilir hangi zorlukların içine atacaktı, bilinmez.

Gazetecilik hayatında, birçok yetişkin şair, yazar ve gazeteci kalem sahibiyle söz yarışına girmiş, daha sonra bu karşılıklı atışmalar birer esere konu olmuştur. Mesela Ergun Göze, "Peyami-Nazım Hikmet Kavgası" adlı eserinde bu kalem münakaşalarından birisini edebiyat dünyamıza kazandırmıştır.

Beş yüz kadar esere imza attığı kabul edilen(Ayvazoğlu) bir insan, ancak on parmağında on kalemle yazdığında bu sonucu gerçekleştirebilir. Bu gerçek, büyük bir azmi ve büyük bir gayreti, çok

yönlü bir edebi birikimi ortaya koyar.

Peyami Safa özellikle Kültür Haftası ve Türk Düşüncesi dergilerindeki yazılarının, toplu halde yayınlanması, düşünce hayatımız için bir kazanç olacaktır. Ayrıca, araştırmacıların ve edebiyat çevrelerinin üzerinde durması gereken değerli metinlerdir. Peyami Safa'nın Türk fikir hayatına katkılarını böylece ortaya koyarak, düşüncelerinden gelecek nesillerin de faydalanmasını sağlamış oluruz. Böylece düşünme ve değerlendirme ufkumuza Peyami Safa gibi bir usta kalemin katkılarını sağlamış oluruz diye düşünüyorum. (27.02.2019 Çarşamba)

PEYAMİ- NECİP FAZIL DOSTLUĞU

"Aslında Peyami'yle Necip Fazıl'ın birbirlerini çok sevdikleri ve takdir ettikleri muhakkaktır. Belki de sık sık kavga etmeleri, Ne kadar kavga etseler de, birbirlerinin değerlerini inkâr etmezlerdi. Merve'nin ölümünde, Necip Fazıl'ın hapis haneden gönderdiği taziyet mektubunun Peyami'yi son derece duygulandırdığını Ergun Göze anlatmıştı. Necip Fazıl'ın Peyami Safa ölümünün dördüncü yıldönümünde yazdığı yazı bu gerçeğin ifadesidir."

"Peyami Safa başlıklı yazı şöyledir:

"Kafası vardı.
Kültürü vardı.
Cümlesi vardı.
Üslûbu vardı.
İç dünyası vardı.

Hafakanları vardı.

Çilesi vardı.

Metafizik arayıcılığı vardı.

İmanı vardı.

Şüpheleri vardı.

Nefis murakabesi vardı.

Estetiği vardı.

Diyalektiği vardı.

Cesareti vardı.

Hâsılı bir fikir ve sanat adamına gereken vasıflardan birçok payı vardı. Onun yokluğunu, ölüm tarihi olan bugün, bu vasıfların yokluğunda seyrediyoruz." (Ayvazoğlu, a.g.e. s: 475-476)

PEYAMİ SAFA İÇİN BİRİNCİ DERKENAR

İsmail TERZİOĞLU

Edebiyatımızda son zamanlarda farklı bakışlarda eserler yayınlanıyor. Bazı edebiyat adamlarımızı adeta gölgelemeye çalışan, özel hayatları ile ilgili bilgileri ön plana çıkarma gayretleri var. Mesela özel yaşantılarını ön plana çıkararak adeta okuyuculara bunların durumu bu, ister oku, ister okuma, bizden söylemesi der gibidirler.

Halbuki bir yazarın, bir şairin zaman içinde sürdürdüğü bir hayat çizgisi, bir kültür ve sanat anlayışı vardır. Bu ana atar damarda, güzelliğin zirvesine doğru bir yolculuk, topluma ve yeni yetişenlere bir takım tavsiyeler vardır. Bunları görmezden gelerek bir yazarı tanıtmaya kalkarsak, edebiyatımıza ve ona iyilik yapmış olmayız. Onu tali çizgilerini ön plana çıkarmanın kimsenin işine yaramayacağı bilinmelidir. Onun için ana çizginin elbette çevre yönleri, çevre görünüşleri, çevre bakışları olacaktır. Bütün bunların birleşmesinden bir hayat hikâyesi ve bir hayat felsefesi dokunabilir. Bu dokumanın insafı ve adil olması gerekir. Ya değilse bu tarz değerlendirmelerin edebiyatımıza hizmet olarak kabul edilmesi nasıl mümkün olur.

Peyami Safa'nın çok farklı konularda bir ömür boyu kalem oynattığını önce kabul etmemiz gerekir. Bu konular gazete köşe yazılarından, hikâye, roman yazarlığına kadar, kalem kavgalarından (polemiklerinden) polisiye Romana kadar geniş bir yelpazede yazmıştır. Onun kişiliğini ortaya koyan fikri yazılarıdır diyebiliriz. Bu yazılar gösteriyor ki Peyami Safa velut ve keskin kalemle çok konunun en güzelini de yazmayı başarmıştır. Onun Türk Düşüncesi dergisindeki makaleleri ve milliyetçilik, mistisizm, sosyalizm gibi küçük ebatlı kitaplarında Türk kültürünün atar damarına katkıda bulunmak ve bu yolda ülke edebiyatına ve kültürüne hizmet ettiğini, kabiliyet sezdiği birçok yeni şair ve yazarı teşvik ettiğini ve edebiyatımıza yeni kalemler kazandırdığını gözden uzak tutmamak gerekir.

Zahir Güvemli'nin çizimiyle
Peyami Safa, Resat Nuri, Necip Fazıl
Baş'lar ve Anket Karikatür Albomu,
Çığır Kitabevi, 1938.

PEYAMİ SAFA'YA AĞIT

Bu gök müdür Peyami Safa-beni ilk gören karanlık mıdır
Kim sundu
Geldiler gittiler kocaman denizlerde uykularımız
Uykularımız bir yosundu

Biz mi yazdık yazdırdılar mı bize gerçekleri ta oralardan

Kim sundu
Uzaklık mı derler yokluk mu şimdi masmavidir
Boyun bosundu

Kim içti ölümün buz gibi şerbetini
Kim sundu
Yavaşça bıraktılar çocuğu yeryüzüne
Uyusundu”
(Âsu, Kitap yayınları, İstanbul 1967,s:64, Ayvazoğlu age. S:518)

◆ **Fazıl Hüsnü DAĞLARCA**

DUAYEN GAZETECİ TÜMER ARGİN
duygularını böyle yansıttı.

facebook

AKPINAR..14 yıldır NİĞDE'DE yayınlanan bir kültür..sanat ve edebiyat dergisi..Dile kolay tam 14 yıl kısıtlı olanaklarla derginin yayınına emek veren başta avukat İSMAİL ÖZMEL olmak üzere bir avuç idealisti kutlamak gerekir..

PEYAMİ SAFA'YA

İki yaşında babasız kalan çocuk,
Kimi dokuz yaşında hastalıklı
Kimi çelimsiz, kimi dert küpü
Çocuk yaştaki öğretmenin nereden geldiğini
Kim bilecek, dertlenen kaç kişi derman olacak
Derdini paylaşacak.

Uykusuz ve gözyaşıyla yazılan geceler
Kalem zoruyla yürüyen maişet kervanı,
Çocuk yaşıta başlayan mücadele
Zirveye dikilen kalem, romanda, hikâyede
Kalem kavgasında, kiminle kavgaya ediyordu?
İki yaşında, sürgünde babasını,
Evladını kaybeden babanın acılarını yaşıyor,
Kaderin, yalnızlığın ve acımasız hayatın,
İnsafını yitirmişlerin
Yüzüne tükürüyordu.
2019

◆ *İsmail BEKİROĞLU*

SONSUZLUK YOLCUSU

Çok eski çağlardan geliyorum
Bir denizin kıyısında durmuş saatim
Hoyratça harcadığım çığlığım
Beyhûde yankılanır hüznün kuyularında

Çok eski çağlardan geliyorum
Suların kıyılara söylediği şarkıları bilirim
Sarhoş tayfaların aslında içmediklerini
Ve dağlarda bilge çobanların sırlarını bilirim
Kurtların kuşlara dediklerini

İliklerime sinmiş eski aşk öyküleri
Bir yarım elmayım, hem bir kanlı hançerim
Bir yüreğe saplanmalıyım elbet
Toprağım dört mevsim meyveye durur
Öldüğüm ve dirildiğim yerlerde
Çok eski çağlardan geliyorum
İçimde yalnızlığın sarkacı, eylül!
Damıtır damla damla sarhoşluğumu
Zamanı sayıklar ölüm yüzlü bir kadın
Acıdan bir sarnıç kalır
Fırtınası saklı sulardan

Çok eski çağlardan geliyorum
Heybemde bir taze yürek
Bir elâ göz ormanında
Ballar balını buldum
Gül dikmeye gidiyorum
Kovanım yağma olsun

Çok eski çağlardan geliyorum
Hâl diliyle anla beni
Gül dikmeye gidiyorum.

◆ **Ali İhsan KOLCU**

PEYAMİ SAFA İÇİN İKİNCİ DERKENAR

İsmail TERZİOĞLU

Peyami Safa, hem hayat hikâyesinin üzücü olaylarıyla mücadelesi bakımından, hem de Türk Edebiyatı'na kazandırdığı eserler ve türler yönünden unutulmaması gereken yazarlarımızdan ve fikir adamlarımızdan birisidir. Öncü olduğu türler yanında zirveye doğru bir yükselişi sağlayan romanlarıyla, kalem kavgalarıyla, nesir yönünden iyi bir merhaleyi yakalamış ediplerimizdendir.

Üç yüz polisiye ve iki yüz kadar roman ve hikâyeleri ve bütün yazılarıyla, on parmağında on kalem olsa ancak bu kadar verimli olabilirdi. Onun Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve o gruba giren romanlarıyla edebiyatımıza yeni bir tür, yeni bir derinlik ve ruh kazandırmıştır.

Polisiye roman türünde fevkalade başarılı ve okuyucuyu sürükleyen Cingöz Recai serisi ve diğerleri onun edebiyatımıza armağan ettiği yeni türlerden birisidir. Sırf bu konuda yazmış olsaydı yarattığı kahramanlar ve anlattığı olaylar bu konuda edebiyatımızı yabancı ülkelere ihraç edeceği önemli eser serilerinden birisi olurdu. Yeni baskılarını resimleyerek veya çizgi roman ve çizgi film veya metin halinde yayınlayarak bu eserlere güncellik kazandırmalıyız. Bütün bu eserler, dışa açılan edebiyatımızın bir yüzüne tanıklık edebilir. Bu fırsat halen

kaçmış değildir. Özellikle çizgi roman haline getirilmesi okuyucu için ilginç olabilir ve bunu denemeliyiz.

Peyami Safa kalem kavgaları ile de ünlü bir yazardır. Bu polemikleri yeni bakışlarla okuyucuya tanıtılması, dönemin renkli örneklerinden birisi olabilir.

Hemen Hemen yayınlanan bütün gazetelerde yazı yazmış ender bir kalem olarak Peyami Safa'nın gazete köşelerinde kalmış fikir yazıları ile Kültür Haftası ve Türk Düşüncesi dergilerindeki yazıları ve milliyetçilik, mistizm gibi seri düşünce yazıları, üzerinde durmaya, tahlil ve değerlendirmelerde bulunarak yeniden yayınlamaya değer eserlerdir, fikir hayatımıza zenginleştirici bir katkı sağlayacaktır. Bu düşünceleri aktarmak okuyucu için ilginç gelecek ve faydalı olacaktır, diye düşünüyorum.

Peyami Safa her dönem için okunacak ve üzerinde durulacak eserlere ve yazılara imza atmıştır. Onu saygıyla anıyoruz. Akpınar'ın onun için bir özel sayı çıkarmasını da edebiyatımıza yapılmış bir hizmet ve faydalı bir hatırlatma olduğunu söylemeliyim.

BİR ZAMANLAR NİĞDE'DE

Çayların dudak payı kadardı suskunluğumuz
Öperken bıyıkları batan bir babaydı hayat
Ben kış günleri üşüyen kuşları düşünürdüm
Hüznüm gövde gösterisi yapardı meydanlarda
Kuşlar uçar ömür geçer sen geçerdin

Perşembe pazarında açılmış şemsiye bahçeleri
Bir kasetçalar gibi dönüyor günlerin bandı
Yurttan sesler korosunu andırıyor pazarcıların sesi
Gazoz imalathanesinin yanında kurulmuş kuş pazarı
Bir güvercin uçuyor çatıların üstünden
Dünya bir bilye gibi dönüyor avuçlarımda

Ben eskimeyene ve ölmeyene inanıyorum
Duvara asılı bir mushafa sığdırıyorum yüreğimi
Kavuniçi masaların etrafında dizilmiş kadınlar
Dünyanın eteğini çekiştiren bir rüzgârda
Gür başaklar gibi sallanıyor elleri
Yanakları çökmüş adamların kırışmış yüzleri
Giden günün ardından öylece ağlarken
Öksürür gibi geçiyor akşam trenleri

Sessizlik eski bir romandır bu şehirde
Yağmuru çağıran akşam matinelerinde
Türk filmi gibi seyredilir camlı kahvelerde
İnce belli bardaklarda çay kaşığının dansını izlerken
Üç sandalyeye birden oturur domino oynayan adamlar
Panayırlar kurulur yıkılmış evlerin arasına
Hüzün yaralı bir at gibi döner şehre

Alinyazısı gibidir burda bazı akşamlar
Okunur suskunluğun rahlesinde sessizce
İs çökmüş evlerin önünden öylece geçerken
Köy minibüslerinin camında film afişleri
Kadınların üstünde Melendiz pazarından aldıkları çiçekli pazenler
Çocukların ayağında soğuk kuyu lastikleri
Birleştirilmiş sınıflarda hayat bilgisi dersi

Toprak damlı evlerin odalarında
Naylon leğende yıkanmış kardeşler
Şimdi nevrüz toplamaya gidiyorlar özün içine
Gaz lambasının kısılmış fitilleri
Duvarlarda gölgesi titriyor alevlerin
Halı dokuyan kadınlar türkü söylüyorlar
"Gide gide bir şöğüde dayandım
O şöğüdün dallarına boyandım"

Çalı çiçeklerinin kokusu sarmış yolları
Elma bahçelerinde yanakları kızarmış kızlar
Utanmanın iki yakasını ilikliyorlar
Bir pınar kaynıyor Armutbeli yokuşundan
Bir arı kovanından süzülüyor sabır
İnce bir ezan sesi geliyor uzaktan

Seher vakti ayna gibi parlıyor Misli ovası
Kumdan kalelerin önünde dökülüyor suskunluğun perçemleri
Uzakta Demirkazık tepesinin buğusu
Erciyes üstünde telaşlı bulutlar akıyor
Divrin ovası sanki güneşi sağlıyor

Hasan dağının gölgesini bürünüyor kartallar
Eskimeyen düşlerin avlusunda bir at kişniyor
Eski bir masalın içinden çıkıp geliyor devler
Bir okyanus tabanında denizlerin ninnisi
Sıra sıra diziliyor kerpiçten evler

Kemerlerin yanı sıra koşturuyor çocuklar
Mazinin nabzı atıyor toprağın kalbinde
Mermerden sütunların altından gelip geçiyor kadınlar
Üzüm bağlarının saçlarında yeşermiş yapraklar
Hayat bir bahşiş gibi konuluyor günlerin tabağına

Kim bir atı öylece vurabilir
Solaklı köyünde bir güz günü
Bacakları kırılmış ala kısırağın
Ölürken titreyen yelelerinde
Kim bir ırmağı böyle ağlatabilir

Güneşin batışını seyrediyorum kayabaşında
Yeşildere de çember çeviriyor çocuklar
Çeşmelerden okçu suyu akıyor
Yeni çıkmış ekmeklerin buğusu üstünde
Sabrı bir tespih gibi diziyorum Şanişe kahvesinde

Trenler gelip geçiyor Ulukışla istasyonundan
Süzülüyor demir rayların arasından
Bir bulut kaynıyor Bolkarlardan
Yağmurlar yağıyor Ulukışla istasyonunda
Yılkı atlar koşuyor uçurumlardan

Patates tarlalarında yazmalı kadınlar
Ellerini nasır bağlamış genç kızların
Çeyizlerinde saklanıyor işlenmiş mendiller
Orta ikiden terk kamyon şöförlerinin esmer tenlerine
Sabahın ayazı bıçak gibi değıyor
Sağlaması yapılamayan bir problem gibi yaşamak
Çırağından bir anahtar istiyor ustası
Bir yılan telaşla yuvasına akıyor
Bir yara sessizce kanıyor

Bir zamanlar Niğdede ben de yaşırdım
Günlerin saçları omuzlarıma dökülürdü
Bozkırın hasis ve titreyen parmaklarında
Bir kibrit kutusu kadar dar kalplerden geçerdim
Kalbi mumyalanmış ve suları bulanmış yüzlerin yöresinde
Kelimelerden kurduğum bir çadıra sığındım
Uzaktan sevmenin güzelliğini unutmadan
Kurnaz ve acımasız bakışların vahşiliğinde
Hayal atlarının terkisine binerdim
Zamanın kara tahtasında birdenbire silinir
Topraktan bir rüyanın başkentine dönerdim

◆ **Mehmet BAŞ**

AFYON'DA GÜN BATIMI

Bir başkadır gün batımı Afyon'da
Sokaklarda taze ayak izleri
Kimi yol başında, kimi balkonda
Işıl ışıl parlar çocuk gözleri.

Kapandı kepenkler Uzun çarşıda
Ağaçlar bir garip yasa büründü.
Görünmez denilen o semtten bile
Ay doğdu üstüne, Kale göründü.

Çınlıyor İmaret ezan sesinden
Avluda aşına bir çok ihtiyar.
Gördükçe gençleri abdest alırken
Bilseniz Şadırvan nasıl bahtiyar.

Şu gelen, Demirci kalfası Erdinç
Kurumamış daha teri alnında.
Elinde üç ekmek, yüzünde sevinç
Gururla yürüyor Anbar yolunda.

Başka bir iklimde güneş doğarken
Hıdırlık ayazın ilk habercisi.
Bizleri kollayan dertten, afetten
Yatırlar; şehrimin daim bekçisi

Vazgeçmesi çok zor tutkudur Afyon
Akşamın ne varsa bu kasvetinde.
Dün gibi yakındır. Ah.....çocukluğum
Gözümden faytonlar geçer bugün de..

Bir başkadır gün batımı Afyon'da
Sokaklarda yorgun ayak izlerim.
Bazen yol başında, bazen balkonda
Bir yanar, bir söner yaşlı gözlerim.

◆ **Ali AKÇEKEN**

Afyonkarahisar'dan bir manzara

KADIN

Çiçeklerin özünden yoğrulmuş has hamuru,
 Ey ince ruh, nârin ten, rûhumun eşi kadın!
 Ak bulutundan yağar bize sevda yağmuru,
 Karanlık dünyamızın eşsiz güneşi kadın.

Yürekler aşk meyini senin elinden içer,
 Gönüller bu âlemde yâr diye seni seçer,
 Tanrı'ya uzanan yol senin yurdundan geçer,
 Seni bu kadar sevmek Allah'ın işi kadın.

Ayrı kalan kalplere saraylar virânedir,
 Hasretini çekerken sevenler dîvânedir,
 Sanma ki uzak duran sihrine bîgânedir,
 Diner mi sensiz kalan gözlerin yaşı kadın?

Bahtın doruklarında yankılanan sesindir,
 Ruhları sarhoş eden gül kokan nefesindir,
 İlham veren gözlerin, bakışların esindir,
 O yürekten bakışın eritir taşı kadın.

Sen Tanrı emaneti, başımızın tâcısın,
 Onulmayan dertlerin yegâne ilâcısın,
 Varlığıyla mutluluk, yokluğuyla acısın,
 Özlem çeken kalplerin özlenen düşü kadın.

Merhamet, şefkat sende, bitmeyen gayret senin,
 Sadakat, dostluk sende, sayısız haslet senin,
 Ayakların altında biliriz cennet senin,
 Yaradan'ın yurduna bizi de taşı kadın.

◆ İsmail Adil ŞAHİN

BİR KENTİM

Parçalanmış hissetmek
 Nefes nefese acıya kanmış,
 Bir duvarın gölgesine sığınmak,
 Bir kelimede avunmak isterken;
 Sayfalarca aldanmak.

.
 Koca bir yerde, sıkışmış
 buluyorum kendimi.
 Yabancıları kucaklamış,
 Hep aynı hikâyede hapsolmuş.
 Fırtınalarda yaşamış.

Her şeyiyle kayıp bir kentim,
 Garip bir ruh gezdiriyorum;
 Buğulanmış sokaklarımda...
 Saklanmak istiyorum bir gize,
 Bir şiire takılı kalmak,
 Satırlarında ıslanmak istiyorum.
 Yüreğimde izler taşıyorum,
 Tüm çiziklerimi silmek istiyorum...

Fen edebiyat fakültesi Sanat Tarihi Bölümü
 3. Sınıf öğrencisi

◆ Hatice TÜRKOĞLU

KALBİMİZİ SEVGİYLE VE ŞİİRLE KORUMAK...

Hikmet ALTINKAYNAK

**Sevgililer
Günü'nüzü
kutluyorum. Severek
ve de Nâzım Hikmet'in
ve tüm şairlerimizin
sevgi şiirleriyle
kalbimizi
güçlendirelim,
diyorum...**

Bugün 14 Şubat, Dünya Sevgililer Günü. Büyük bir kesimin coşkuyla kutladığı bir gün. İnsanları tüketime zorlaması nedeniyle, bu tür günlere karşı olanlar da yok değil. Olabilir. Aslında kalplerimizi sevgiyle doldurmak için gerekli. Çünkü sevmek, psikolog Maslow'a (1908-1970) göre, insanın en temel gereksinimlerinden biri. Ayrıca sevginin yılın bir gününde sevgililerce dile getirilmesinin ne sakıncası var ki! Tam tersine toplum ne çekiyorsa, zaten sevgisizlikten, insanların birbirini anlamamasından çekmiyor mu?

Sevgi deyip geçmemek gerekir. İngiliz bilim insanı, devlet adamı, yazar Francis Bacon (1561-1626) Sevgi Üstüne adlı deneme kitabında (çev. Akşit Göktürk, haz. Güven Turan, YKY, 2018) "Evlilikteki sevgi insanlığı doğurur, arkadaşça sevgi insanlığı yüceltir, uçarı sevgi ise bozar, bayağılaştırır" diye yazar, yüzyıllarca önce. Haksız mı? Hayır!

Yakın dönemde ünlü ruhbilimci, toplumbilimci Erich Fromm'da (1900-1980) sevmeyi sanat olarak niteler. Sevmek Sanatı adlı kitabında (çev. Yurdanur Salman, De Yay. 1967) bu duyguyu anlatır. Bunu kazanmak için de çaba gösterilmesi gerektiğini, bunun da zor olduğunu vurgular. Çünkü sevmek, kolay ve yalın bir şey değildir. Başarmak için de asla vazgeçmemek gerekir, der. Örnek olarak da edebiyatta, müzikte, resimde uzmanlaşmak için özel bir emek harcanıyorsa, sevmek için de emek harcamak gerektiğini söyler. Bu yapılırsa, kalbimiz korunur, diye ekler.

Mitolojideki öykülere göre, sevgi için neler yapmamış ki Tanrılar! Aynı şey bizim geleneksel aşk masallarımızda da vardır.

Öte yandan şairlerimiz, yazarlarımız sevgilerini dile getirmek için binlerce şiir, kitap yazmıştır /yazmaktadırlar. Bu şairlerimizden biri vardır ki onun sevgisini ve sevgilisini tüm dünya bilir. Sevgilisine yazdığı şiirleriyle, mektuplarıyla, küresel bir şair olmuştur. O şairimiz hepinizin bildiği gibi, Nâzım Hikmet'tir.

Nâzım Hikmet, bir kavga adamı olarak en güçlü şiirleri yazmıştır ama en güzel sevdâ şiirleri de onun kaleminden çıkmıştır. Ömrünün 13 yılını hapisane duvarları arasında geçiren Nâzım Hikmet'in yazdığı şiirler bu duvarları delerek, dilden dile ülkeden ülkeye dolaşmış herkesin ezberlediği şiirlere dönüşmüştür. Tüm seven kalplere güç ve direnç vermiştir.

Piraye'ye olan sevgisini 17 yıl şiirlere, mektuplara döker Nâzım Hikmet. Hapishaneden yazdığı son mektupta da "Ömrümün en güzel senelerini, en iyi eserlerini sana borçluyum. Onlar manen ve maddeten senindir" diye vurgular. Saat 21-22 Şiirleri'nde Piraye'ye şöyle seslenir:

"Ne güzel şey hatırlamak seni :/ölüm ve zafer haberleri içinden, / hapiste /ve yaşım kırkı geçmiş iken...//

Ne güzel şey hatırlamak seni :/bir mavi kumaşın üstünde unutulmuş olan elin /ve saçlarında /vakur yumuşaklığı canımın içi İstanbul toprağının... /İçimde ikinci bir insan gibidir /seni sevmek saadeti... /Parmakların ucunda kalan kokusu sardunya yaprağının, /güneşli bir

rahatlık /ve etin daveti : /kıpkızıl çizgilerle bölünmüş/sıcak/

koyu bir karanlık... / Ne güzel şey hatırlamak seni, / yazmak sana dair, / hapiste sırtüstü yatıp seni düşünmek :/"

Sevgililer Günü'nüzü kutluyorum. Severek ve de Nâzım Hikmet'in ve tüm şairlerimizin sevgi şiirleriyle kalbimizi güçlendirelim, diyorum...

AL GÖTÜR BENİ!

Gül bahçelerinden dikeninle,
Kuş bahçelerinden kanadınla
Al götür beni!

Kelebek kanatlarından uçarak,
Yaprak yeşilinde, tomurcuklarınla
Al götür beni!

Filizlenmiş bademlerinle
Ulaşılmaz karanlıklarınla
Al götür beni!

Hayat bakışlarınla gezerken,
An be an unutulmaz gözlerinle
Al götür beni!

(Senin Çiçeklerinle, 2019 Niğde, s:9)

◆ **Azmi YILMAZ**

BİR GÜZİDE TARANOĞLU VARDI

Abdülkadir GÜLER

Ankara’da bir Güzide Gülpınar Taranoğlu vardı 28 Ocak 1922 doğumlu idi. 28 Ocak Güzide Taranoğlu’nun Doğum Günü idi. Böyle günlerde muhterem eşi ve hayat arkadaşı Dr. Bilal Taranoğlu onu hiç bir zaman yalnız bırakmaz ve her 28 Ocak’ta onun bu Doğum Günü’nü kutlar ve ona uygun törenler yapardı. Ben de böyle bir günde Güzide Taranoğlu ‘yu biraz olsun anmak istiyorum. Güzide Taranoğlu 30 Aralık 2013 ‘de Ankara’da aramızdan ayrıldı. 2 Ocak 2014 ‘te yine Ankara’da dualarla toprağa verildi.

Güzide Taranoğlu benim manevi annemdi. Onu sanat ve kültür coğrafyasında 1965’ten bu yana tanımaya başladım. Ankara’ya ne zaman gider onu evlerinde mutlaka ziyaret eder ve ellerinden öperdim. O da beni bir öz evladı gibi seviyordu. Bu dostluğumuz onun ölümüne kadar devam etti...

Ankara’da yaklaşık 35 yıl bir zaman dilimi içinde Gülpınar Dergisini yaşattı. Değerli eşi Dr. Bilal Taranoğlu’nun ölümünden sonra (20 Nisan 2005) bu dergi bir daha çıkmadı. Bu derginin devamlı yazar ve şairlerinden Abdullah Satoğlu, Halil Soyuer, Enver Tunçalp, İbrahim Agah Çubukçu, Prof. Dr.İrfan Ünver Nasrattınoğlu, H. Fethi Gözler, Ahmet Abdülbaki Arslan, Kemal Ahmet Şen, Tufan Şentürk, Prof. Dr. İsa Kayacan, Mustafa Ceylan, Muhsin Durucan, Bu satırların yazarı Abdülkadir Güler, Ünal Şöhret Dirlik, R. Mithat Yılmaz, Rabia Gölbaşı ve Gürünlü Âşık Gülhani gibi isimler yer alıyordu. Güzide Taranoğlu bu derginin sayfaları ardasında yüzlerce şair ve yazarlara kucaka açmıştı.

**Bir gün
Ankara’dan Güzide
Taranoğlu bana ufak
bir posta kartı
göndermişlerdi. Bu
posta kartında aynen
şunlar yazılı idi: “
Sevgili oğlum
Abdülkadir Güler, 2
Kasım 1974 günü
Ankara’da evimizde
ünlü bayrak şairimiz
Arif Nihat ASYA
onuruna bir şiir
etkinliğini yapacağım.
Bu etkinlikte senin de
aramızda bulunmanızı
istiyorum” diyordu.**

Güzide Taranoğlu aynı zamanda şiirleri birçok tanınmış bestekarlar tarafından da bestelenmişti. Örneğin Türkiye radyolarında zevk le dinlenen “ Tadı Yok Sensiz Geçen/ Ne Baharın Ne Yazın”, ‘Kanımda Kıvılcım, Canımda Ateş’ gibi sevilen şarkıları yazan Taranoğlu'nun şiirleri, Muzaffer İlkar, Alaeddin Yavaşca, Erol Sayan, Osman Babuşcu ve Erol Evgin gibi ünlü bestekârlar ve sanatçılar tarafından bestelenmiştir. Şairin çok sayıda şiir kitabı yayınlanmıştır.

Eserlerinden bazıları: Merhaba Dostum/ şiir (1967), Mutlu Acı / Şiirler(1968), Tozpembe / Şiirler (1969), İnsanlar Mutlu Yaşasın / Şiirler(1972), Ve Mutluluk Çiçek Açtı / (1975), Özdeyişlerim (1976),Umutlar Canda Çiçek (1984),Selamlarım / Denemeler (1976) gibi kitapları vardır.

Vefatının 6. Yılında saygıyla ve rahmetle anıyor, mekânı cennet olsun diyorum. Sözlerimi bir şiiriyle bağlamak istiyorum:

KADINLAR ve MEYVALAR

Kadın var ham ayvadır boğazına takılır
Kadın var nar tanesi avuç avuç yutulur
Kadın var ekşi erik zor yenir, buruk buruk
Kadın var salkım üzüm yersin olsa da koruk
Kadın var kayısının hamı gibi zor yenir
Kadın var tatlı olgun şekerpareymiş denir
Kadın var karpuz gibi ancak tatlıysa yenir
Kadın var ki muz gibi yedikçe lezzet verir
Kadın var çam fıstığı kırmasından bıcarsın
Kadın var portakaldır dilim dilim yutarsın
Kadın var kiraz gibi tatsız fazlası zarar
Kadın var vişne gibi türlü işlere yarar
Kadın var yiyemezsin onu ham armut gibi
Kadın var bayılırsın siyah beyaz dut gibi
Kadın var kavun gibi seçip almak gerekir
Kadın var ceviz gibi kuru yenir, yaş yenir
Hakikatten de kadın tıpkı meyva gibidir
Hepsi kendine göre lezzetiyle yenilir
Gerçi meyva meyvadır hepsi de yenir amma
Kimi zevkle yenirken kimi de zorla yenir.

Güzide Gülpınar TARANOĞLU
 (Gülpınar Aylık Fikir, Sanat ve Şiir Dergisi,
 Sayı; 329, Eylül 2003)

GÜZİDE TARANOĞLU VE BİR ANIM

Güzide Taranoğlu'ndan söz ederken bir anımdan da söz etmek istiyorum. Dedim ya Şair Güzide Taranoğlu'nun Ankara 'da çok zengin bir kültür çevresi vardı. Değerli eşi Dr. Bilal Taranoğlu 'da her zaman maddi ve manevi açıdan hep yanında olurdu. Zaman zaman Ankara Çankaya'daki evlerinde sanat ve kültür etkinlikleri düzenler ve sanatçı dostlarını davet ederdi. İşte böyle bir etkinlikte bulunmak bana da kısmet oldu.

Tarih 2 kasım 1974. O yıllarda ben de Mardin ili, Kızıltepe ilçesinin bir dağ köyünde çiçeği burnunda heyecan dolu dolu bir öğretmenim. O yıllarda Ankara'da yayımlanan Hisar, Gülpınar, Karınca dergisini de izliyorum. Yine o yıllarda Ankara'da yayımlanan yerel gazetelerin sanat ve kültür sayfalarında ulaşabiliyor, şiir ve yazılarım çıkıyordu. Örneğin bu gazetelerden Başkent, Hür Anadolu, Bugün, Tasvir, Yeni Tanin ve Memleket gibi gazetelere hiç yabancı değildim. Benim de birçok sanatçı dostlarım vardı.

Bir gün Ankara'dan Güzide Taranoğlu bana ufak bir posta kartı göndermişlerdi. Bu posta kartında aynen şunlar yazılı idi: “ Sevgili oğlum Abdülkadir Güler, 2 Kasım 1974 günü Ankara'da evimizde ünlü bayrak şairimiz Arif Nihat ASYA onuruna bir şiir etkinliğini yapacağım. Bu etkinlikte

senin de aramızda bulunmanızı istiyorum” diyordu. Bunun üzerine hemen ilgililerden (İlköğretim Müdürlüğü'nden) beş gün izin aldım ve anılan tarihte Ankara'da hazır bulundum. Zaten Ankara'da Kayın pederlerim ve baldızlarım vardı. Onları da bu vesile ile ziyaret ettim... Bu bakımımdan da otele filan gitmiyordum. Ben Mardin Kızıltepe köylerinde öğretmenlik yaptığım günlerde İstanbul olsun, Ankara olsun sanat ve kültür çevrelerinden birçok yayın organı bana geliyordu. İstanbul'da Nurettin Topçu'nun Hareket dergisi, Tahir Kutsi Makal'ın Tarla Dergisi, Yaşar Nabi Nayır'ın Varlık Dergisi Nuşin Kavukçuoğlu'nun Eflatun dergisi bana geliyordu. Ankara'da ise Mehmet Çınarlı'nın Hisar, Halil Soyuer'den Çaba, Feyzi Halıcı'dan Çağrı dergisi ve Necdet Buluz' dan, İrfan Ünver'den Hür Anadolu, Başkent ve İsa Kayacan'dan İlkan San'dan Memleket, Bugün, Tasvir ve Yeni Tanin gazeteleri geliyordu. Yeri gelmişken beni yalnız bırakmayan bu saygıdeğer arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Bunların içinden İrfan Ünver Nasrattınoğlu, Necdet Buluz, İsa Kayacan ve İlkan San'dan hemen hemen her iki, üç günde bir bana postaları dergi ve gazeteleri geliyordu.

Şimdi 2 Kasım 1974 şiir gecesine dönüyorum. Aradan 45 yıl gibi bir zaman geçti. O günlerde doğup büyüyenler şimdilerde torun torba sahibi oldular. Yarım asır gibi bir zaman dilimi içinde

neler geldi, geçti. Ancak bu tarihi günü hiç unutmadım...

Kimler vardı bu kutlu ve mutlu gecede: Hemen aklıma gelenleri yazıyorum: Ev sahibi Güzide Taranoğlu ve eşi Dr. Bilal Taranoğlu, Şair Arif Nihat ASYA, Mehmet ÇINARLI, Halide Nusret ZORLUTUNA, (Halide N. Zorlutuna'nın kızı) Emine Işinsu ÖKSÜZ, Işinsu, Abdullah SATOĞLU, İrfan Ünver NASRATTİNOĞLU, Yaşar Faruk İNAL, Osman ATTİLA, Sabahattin ÇANKAYA, Emekli Tank Albay Enver TUNÇALP, Coşkun ERTEPINAR, H. Fethi GÖZLER, Şahin kaya DİL, Fugen TOPSEVER, Yahya AKENGİN, Gazeteci Necdet BULUZ, Ahmet Nedir CANER, Sadık Necati Ok, bunlar katılanlardan bazıları idi... O gece A. Nihat ASYA onuruna şiirler okundu ve hatıralar anlatıldı. Bir ara Hisar dergisinin sahibi Mehmet ÇINARLI aynen şöyle dedi:” Arkadaşlar böyle geceleri hazırlamak elbette kolay değildir. (Bu gece hem de yemekli idi), Güzide Taranoğlu bunu büyük bir konukseverlik içinde başarmıştır. Bizler bunu asla yapamayız. Bu açıdan dolayı Şaire Güzide Gülpınar'ı kutluyorum “ dedi. Gece dev herkes birer şiir okumuştı, sıra bana gelince ben de daha önce hazırlamış olduğum aşağıdaki dörtlüğü okuyarak büyük bayrak şair A. Nihat ASYA'nın ellerinden öpmek istedim. Boynuma sarıldılar ve sellerini öpmemi istemediler. O gece okuduğum dörtlüğü aynen sunuyorum:

İKİ BÜYÜK ŞAİRE

Güzide Anadolu Avrupa'dır, Asya'dır
Taşkent'ten, Buhara'ya Türkistan,
Kafkasya'dır

Bir elma gönül alma, yeşerdi
Çankaya'da

Güzide TARANOĞLU, Arif Nihat ASYA'dır...

2 Kasım 1974 – ANKARA

Evet 2 Kasım 1974 gecesi Ankara / Çankaya şiir dolu bir gece dolu dolu yaşadık. Aradan yarım asırdan fazla bir zaman geçti. Yukarıda adlarını yazdıklarımın çoğu bugün yok aramızda. Öbür âleme göç edenleri saygıyla ve rahmetle anıyor, mekânları cennet olsun diyorum. Yaşayanlara da sağlıklı günler diliyor ve buradan da selam ve saygılar gönderiyorum. Evet, 2 Kasım 1974 şiir gecesi böylesi unutulmaz anılarda kaldı...

Ankaralı sanatçılarımızdan şair Güzide Taranoğlu için bu benim 5.yazımdır. 28 Ocak 1922 onun doğum günü idi. 30 Aralık 2013 te onu obür âleme dualarla gönderdik. Vefatının 6. Yılında bir kez daha saygıyla ve sevgiyle anmak istedim. Çünkü o benim manevi annemdi. Bir evladı olarak bir yerde karınca kaderince bir şey yapabilmişsem kendimi mutlu sayacağım. Bilmiyorum görevimi yapabildim mi? Onu siz değerli okurlarıma bırakıyorum.

Daha önceki yazılarımda şiirlerinin bir kısmı tanınmış sanatçılarımız tarafından bestelenmişti. Bir arkadaşım

beni telefonla arardı, bu sanatçılar, besteciler? kim deyince bunun üzerine şiirlerini besteleyenleri yazıyorum:

Arif Sami TÖKER, Ali ŞENOZAN, Dr. Alaeddin YAVAŞÇA, Muzaffer İLKAR, Adil ÜLKÜ, Seyfettin SIĞMAZ, Hasan ÖZÇİVİ, İzzet ALTINBAŞ, Turgut AKSOY, Necdet TOKATLIOĞLU, Sabri Süha ANSEN, Hasan ŞANLITÜRK, Hasan DIRAMALI, Ünsal SİLLELİ, Mualla ANIL, İsmet NEDİM, Yusuf KAYA, Erol EVGİN, Yasin Garra GÜLTEN, İzzet ALTINTAŞ ve Mehmet GÜNDOĞDU gibi tanınmış bestekârlar tarafından 100'e yakın şiirleri bestelenmiştir. Bunların bir kısmı Türkiye radyolarında okunmaktadır.

Manevi annem olarak tanıdığım ve sevdiğim şair ve yazar Güzide Taranoğlu için birçok şairlerden şiirle ithaf edilmiştir. Hatta bunların bir kısmı bir kitapta toplamışlardı. 1973 yılında 28 Ocak doğum Günü münasebetiyle ben de onun için bir şiir yazmış ve ona armağan etmişim. “!GÜZİDE TARANOĞLU'YA” adı geçen şiirimi o günlerin anısına aynen sunuyor tekrar saygıyla ve rahmetle anıyorum:

“Dostluk gibi sımsıcak” sözleriniz ne güzel

Şefkatli batışlarla gözleriniz ne güzel

Esir-i aşkın olduk annelerin annesi

Burcu burcu içtenlik özleriniz ne güzel

Dudaklarda şarkı “İnsanlar Mutlu Yaşasın”

Elli yıl daha geçse yine sürer savaşın

Sana saygı, sana sevgi ey annemiz Güzide

Kutlu olsun başarın, mutlu olsun her yaşın

Bu sözler ne hayaldir ne de bir latifedir

Sadece içten gelen gönülden hitabedir

Dil söyler, kalem yazar, gönül erer vuslata

Sana layık olmaya sunulan ifadedir...

Abdülkadir GÜLER (Kızıltepe- 1973)

NOT: İnsanlar Mutlu Yaşasın / Güzide Taranoğlu'nun şiir kitabının adıdır.

NOT: Bu yazımı yazdığım sıralarda tanınmış şairlerimizden Mehmet Zeki AKDAĞ ile Ankara eski Milletvekili şair- yazar Şinasi ÖZDENOĞLU'nun da vefat haberlerini üzümlere aldığımı bildirmek isterim. Ayrıca Akpinar'ın geçen sayısında (Akpinar, Sayı: 78- Kasım- Aralık 2018) tarihli sayısında benim “SÖKE'DE İZ BIRAKANLAR” adlı kitabımı tanıtan Sökeli Eczacı yazar Halil ÖZŞARLAK'ın da 18 Mayıs 2018 'de İzmir'de vefat ettiğini öğrendim. Her üçüne de Allah'tan rahmet ve sevenlerine başsağlığı diliyorum.

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİNDE “AKDENİZ’DE NELER OLUYOR” KONFERANSI DÜZENLENDİ

Üniversitemizde, Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Devletler Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı Dr. Öğr. Üyesi EmeteGözügüzelli’nin sunumuyla “Akdeniz’de Neler Oluyor” isimli konferans düzenlendi.

Üniversitemiz Şehit Ömer Halisdemir Kongre ve Kültür Merkezinde düzenlenen etkinliğe, Rektörümüz Prof. Dr. Muhsin Kar, Rektör Yardımcımız Prof. Dr. İlyas Gökhan, fakülte dekanları, davetliler ve öğrenciler katıldı.

Konuşmacı, Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Devletler Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı Dr. Öğr. Üyesi EmeteGözügüzelli, Akdeniz’deki Türk varlığının önemini anlatarak başladığı konuşmasında, “Akdeniz’den çıkmamızı ve o bölgenin kendilerine kalmasını isteyen, adeta bunun hayali ile yaşayan kişiler hatta devletler var. Ancak biz de bunun farkındayız, Türkiye’imiz bu hayalle yaşayan kimseye bu fırsatı vermeyecektir” ifadelerine yer verdi.

Türkiye’nin kararlılığı ve duruşu sayesinde Akdeniz’de egemen bir güç olarak her zaman kalacağından emin olduğunu vurgulayan Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Devletler Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı Dr. Öğr. Üyesi EmeteGözügüzelli, “Bizlerden bugün Kıbrıs’ta ve Akdeniz’de imtiyazlar isteyenler, kim bilir belki başka bir tarihte başka bir yeri isteyecek. Bu konuda Türkiye’nin niyeti ve duruşu oldukça açık. Bu da; Kıbrıs’a ne birilerini sokmaya ne de

Kıbrıs’tan bir karış toprak vermeye niyetimiz yok, hiç olmadı da” şeklindedir, dedi.

Konuşmasına, Türkiye’nin Akdeniz’deki haklı mücadelesine değinerek devam eden, Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Devletler Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı Dr. Öğr. Üyesi EmeteGözügüzelli, “Türkiye, hiçbir zaman uluslararası anlaşmaları ihlal eden taraf olmadı, ihlalleri sürekli yapan taraf hep başkaları oldu. Sabrı zorlansa dahi, her duruma karşı hep doğru bir politika izleyerek cevap veren taraf da yine bizim devletimiz, Türkiye’mizdir” ifadesini kullandı.

Konferans sonunda Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Devletler Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı Dr. Öğr. Üyesi EmeteGözügüzelli’ye katkılarından dolayı Rektörümüz Prof. Dr. Muhsin Kar tarafından üniversitemiz anı tabağı hediye edildi.

Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Devletler Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı
Dr. Öğr. Üyesi Emete GÖZÜGÜZELLİ

Yunus Emre

Tetkiklerine Eleştirel Bir Bakış

İSMAİL ÖZMEL

doğduğum şehir

NİĞDE

İsmail Özmel

İSMAİL ÖZMEL

MUHAFAZAKÂRLIK VE MEDENİYET

YANSIMALAR

BİR YOL HİKÂYESİ
EFLATUN SORDU

İSMAİL ÖZMEL

80.SAYI 10 TL
AKPINAR : Yeni Çarşı İş Merkezi
B / Blok • NİĞDE